

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — no-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izšla vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENE

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Romunski nauk

Politične krize v Romuniji so vedno zanimive, včasih so tudi zabavne. Oboje pa sledi te čudne osebnosti ene najbolj duhovitih političnih osebnosti, kar jih je zmogla povojna doba, Nikolaia Titulescu, čigar senca že 15 let pada daleč po Evropi in ki je dozdaj še pri vsaki politični krizi, ki je izbruhnila pri naši sosedih, igral osrednjo vlogo. Nešteto vlad je že strmoglavil ta neustrudljiv, neverjetno nadarjeni in gibčni človek, včasih kar z brzojavom iz Londona, drugič iz Ženeve, sedaj zopet iz Monreuxa v Švici, stokrat je že jezno zaloputnil vrata in odšel v tujino, a še vedno so ga s pridržkom sape pričakovali doma, da je po nekaj tednih ali mesecih zopet prišel reševati državo, ki jo je dozdaj menda še vsak zavozil v zagate brez izhoda.

Tudi sedanja kriza je vsa pod žarom in čarom razježenega in menda globoko užaljenega Titulescu. Toda čeravno je treba pri presojanju krize v Romuniji neprestano opazovati »Titulescov toplomer«, bi šli mimo resnice, če bi ji dali osebnostni značaj. Nam se nasprotno le dozdeva, da politična stiska naše zavezniške sosedu tokrat v močnem loku presega notranje romunske meje in da ima značilne poteze vsebalkanskega in vseevropskega zunanje-političnega dogajanja.

Osebnosti igrajo v Romuniji ogromno vlogo. O kakšnih valih ljudskega mnenja tam še ne more biti govora. In Titulescu, ki ga opevajo kot nekako primadono med evropskimi diplomati in mu trosijo cvetje že dolgih 15 let, se je privadil na takšno vlogo in je postal občutljiv, kot staračice se glorijske na gledaliških odrih, kadar začenja obinstvo ploskati mlajšim zvezdam. Mlajša romunska zvezda je predsednik vlade Tatarescu. Po svojih talentih Titulescu ne dosega niti do gležnjev, zaslug še nima nobenih. Toda iz politične poltome, kjer je krillil v vrstah mladih liberalcev ter od časa do časa prišel do besede, kadar je bilo treba lopniti po starih politikih, da naj napravijo mesto mladim, ga je dvignilo zaupanje vladarja, ki je kot dober državnik sprevidel, da bo manj nadarjeni, a skrajno ambiciozni Tatarescu boljše služil njegovim lastnim političnim smernicam, kot pa samosvoj in prebrisan lisjak Titulescu, ki je mislil, da mu pripada patent na zunanjo politiko Romunije. V blagodejni toplini zaupanja svojega najvišjega vladarja je zadnje tedne Tatarescu poskusil nekaj samostojnih političnih skokov, ki so kajpada Titulescu razvrali živce. Zaupajoč v nezmanjšano moč svojega moralnega položaja in računajoč na pikrost in zagrenjenost starih liberalcev, ki vzhajajočega Tatarescu ne marajo videti živga, je Titulescu ustrelil iz Monreuxa in zares zopet — pogodil: vlada je padla. Sledili so dolgi telefonski razgovori in sedaj izgleda, da bo primadona zaenkrat še dobila zadovoljenje, nova zvezda ji bo morala napraviti spraviški poklon in ostalo bo pri starem. V toliko torej je romunska kriza res osebnostnega značaja.

Toda pri vsem tem nosi zelo vidne znake, ki opozarjajo na to, da stojimo pred usodnimi dogodki evropske važnosti. Ne pozabimo, da je vsa romunska zunanja politika temeljila doslej na trdi zaslonbi na Francijo, Poljsko in Malo zvezo. Z vsemi temi državami in skupinami držav jo vežejo posebne zavezniške pogodbe.

Dokler je obstajalo neskaljeno soglasje med temi tremi oporami, so bili vsi poskusi, potegniti Romune v druge smeri, jalovi in brez pametnega izgleda. Toda temu danes ni več tako. Danes hodi Poljska svoja lastna pota, ki jo spravljajo v nasprotje s Francijo. Danes Poljska ne soglašuje več niti v eni točki s francoskimi zunanje-političnimi načrti. Nasprotstvo je postalo tako veliko, škandal tako evropski, da se tudi Romunija ne bo mogla izogniti neljube ji izbire. In če vrže danes romunska vlada, tako mislijo nekateri v Bukarešti, na tehnično korist, ki jih ima od ene ali od druge države, si mora brez sentimentalnosti priznati, da ima večjo škodo, če obrne hrbet Poljski, kot pa če zapusti sedanjo francosko črto. Poljska je njena sosed! Z njo tudi edina važna meja: s sovjetsko Rusijo! Kdo bo branil Romunijo, če jo enkrat napadejo sovjeti? Francija, ki je v nekom popolnoma nedoljmljivem gonu privlekla sovjete v Evropo in sklepa z njimi politično in vojaško zvezo? Zveza s Francijo postane brez vrednosti za Romune, če si s tem nakopije sovraštvo svoje neposredne poljske sosedu. Predstavnik sedanje francoske črte v Romuniji pa je Titulescu. Čisto razumljivo je, da so se razni tuji vplivi plodonosno nasadili na to trenutno razpoloženje v Romuniji in ga v svoje temne namene izkoristili, in da je osebnostno nasprotstvo Tatarescu do svojega temeca našlo v tem razmišljanju veliko nagibov in pogonskih sil za ustvarjanje proti-Titulescuve, to je protifrancoske, to se pravi v danem položaju: za — poljske politične načrte. Že mnogokrat smo na tem mestu zapisali, da bo nekatere francoske diplomate, ki so brez vsake potrebe privlekli sovjete v evropsko politiko, še bolela glava. Romunska kriza je pokazala, da so bile naše domneve pravilne. V svoji sovjetski politiki Francija nima mnogo pristašev in bo doživela, kot se je pripetilo pri paktu starih, da ji ne bodo mogli in sme slediti niti njene najožje in najbolj zveste prijateljice. Sovjetska zvezda na kroni slave Titulescu bo zatemnila ves blesk, ki ga je upravičeno zaslužil. Naj se gre zahvaliti tisti diplomaciji, ki se ji je posrečilo, da je Poljsko od tujiila od svoje stoletne prijateljice.

Romunska kriza nam v logičnem razvoju prikazuje v ostalem tudi neko splošno težnjo, da se balkanske države otresejo vsakega političnega kumstva, naj prihaja od koderkoli. Preteklo leto nam je prineslo do-

Krepka olenziva francoskega zunanjega ministra

Jasnost med Francijo in Poljsko

Francija ponuja roko Poljski

Toda Beck bo moral izbirati — med Francijo in rjavo Nemčijo

Pariz, 4. okt. tg. V političnih krogih so mnjenja, da je nastopil čas, ko bo zunanji minister Barthou z veliko energijo začel nova pogajanja za podpis vzhodnega pakta, toda note niso bile objavljene, da se po nepotrebnem ne razburja javno mnenje. Francija bo poskusila dobiti tako iz Berlina, kakor iz Varšave jasne odgovore, iz kakšnih razlogov ti dve državi odklanjata vzhodni pakt, ker želi uravnati svoje zunanje-politične načrte v smislu novega položaja. Med drugim bo francoska vlada brez ovinkov povedala Poljski, da je sedaj popolnoma na njej ležanje, kakšna bo bodočnost. Poljska naj končno javno izbere med političnimi

zvezami, ki jih smatra za svojo državo potrebne, predvsem naj izbere med zvezo s Francijo in med zvezo z narodno-socialistično Nemčijo. Francija je pri njeni odločitvi ne bo ovirala, hoče pa imeti popolnoma jasno sliko o vrednosti svojega zavezništva s Poljsko.

Poluradno trdijo, da je Barthou že v posesti pisma iz Varšave, ki v tem oziru prinaša nekoliko jasnosti, češ, da bo Poljska ostala zvesta staremu prijateljstvu. Poljska da želi sporazuma s Francijo in zahteva zase samo dejansko priznanje od strani francoske vlade, da je velesila in da jo je treba vsled tega v vsakem vprašanju vpoštevati.

Francoski zunanji minister Barthou se je baje izrazil, da bo brezpogojno pristal na te samo ob sebi razumljive zahteve Poljske, da bo vpošteval tudi nekatere pametne razloge, ki jih Poljska navaja proti vzhodnemu paktu, predvsem pa želi sprejeti poljski predlog, da naj se podpišejo v prvi vrsti samo dvostranske pogodbe, večstranski pakti pa bi bili podpisani samo za primer, ako bi dvostranske pogodbe ne prinesle zaželenih koristi. Izgledi za poljsko-francoski sporazum v duhu starega prijateljstva so torej zelo veliki in razveseljivi tembolj, ker bodo omogočili tudi znatno zblizanje med Nemčijo in Francijo.

Diktatura v Grčiji?

Vlada namerava razpustiti zbornico in vladati z dekreti

Atene, 4. okt. Ker so se vsa prizadevanja vlade, da se sporazume z opozicijskimi strankami glede nove izvolitve Zaimisa za predsednika republike zaradi Venizelosove nepomirljivosti izjalovila, je vlada sklenila poseči po primernih ukrepih, da razčisti položaj in zagotovi normalno funkcioniranje parlamentarnega sistema. Poslanska zbornica je sredi definitivno sprejela novi volilni za-

kon, ki ga je bil snat odklonil in ki je bil eden izmed glavnih predmetov pogajanj med vlado in opozicijo. V poučenih krogih izjavljajo, da bo vlada morala, če tudi njeni poslednji današnji poskusi za sporazum ne bodo uspeli, razpustiti poslansko zbornico in razpisati nove volitve za november t. l.

Sedanji socialni kaos je nevzdržen

Potrebne so socialne reforme - Poziv poljskim katoličanom

Varšava, 4. oktobra. Na pobudo kardinala Hlonda je bil nedavno ustanovljen »poljski primat« z namenom, da bi širil nauk Cerkve med vsemi socialnimi razredi. Primatu je dodeljen socialni svet, ki je priobčil poseben poziv na poljski katoliški narod. Socialni svet se v tem pozivu bavi z reformo socialnega in gospodarskega reda. V njem je rečeno, da je današnja doba socialnega življenja samo prehodna doba. Današnjega kaosa so krive oblike liberalnega življenja, ki so pričele razpadati in katerim je bilo glavno vodilo liberalni individualizem. Prav v tej dobi bi morala biti enciklika »Quadragesimo anno« varno vodilo vsem slojem. Socialni svet precej obširno razpravlja o krščanskih načelih socialnega in gospodarskega življenja. Bistveni zakon katoliške morale na gospodarskem področju je: Bog je določil materialne dobrine za uporabo vseh ljudi, zato je namen gospodarskega življenja ta, da se zadosti pravičnim človeškim potrebam in zagotovijo družbi brezpolne dobrine.

Mičen je zadnji odstavek poziva, ki se nanaša na reforme, potrebne za rešitev iz današnjega socialnega kaosa. Socialni svet ugotavlja, da današnje stanje ne more trajati dolgo in da so potrebne radikalne reforme. Kakšne naj bodo te reforme? Povratek v liberalizem, ki je bil kriv današnjega nereda, je nemogoče. Tudi kolektivizem socializma in komunizma je treba zavreči, ker nasprotuje človeški naravi. Prave so edino reforme, ki jih vsebuje enciklika »Quadragesimo anno«. Rešiti je treba delavsko vprašanje, kakor to zahteva socialna pravičnost. To je najboljšo zdravilo proti nasilnim prevratom. Socialni svet zavrača kakršnokoli revolucionarno in nemoralno sredstvo, kakor socializacija vseh kolektivnih dobrin, zaplenba premoženja, pravično pridobljenega. Proletarsko vprašanje na kmetih je mogoče rešiti z državno agrarno politiko, kot skrajno sredstvo je dovoljena razdelitev zemlje, toda proti primerni odškodnini. Tudi industrijskemu proletariatu je treba zagotoviti pravice. Tako naj se mu zagotovi soudeležba na dobičku.

Socialna reforma mora težiti za tem, da da družbi značaj socialnega organizma. Treba je prebroditi jez razredov. Obude naj se stanovske organizacije, posamezne korporacije naj se ne bavijo

Dunajska vremenska napoved: Oblačno, ponekod tudi že dež. Temperatura bo vidno padala. Začetek deževnega jesenskega vremena.

kazov dovolj za to trditve. Denarne obveznosti do velikih držav nekoliko ovirajo ta pokret, toda zaustaviti njegovega razvoja ne morejo. Izostanek Bolgarije iz balkanskega pakta ni mogel zaustaviti procesa zblizovanja med Jugoslavijo in Bolgarijo, kar so nam glasno povedali dnevi navdušenja v Sofiji. Balkan je začel dobivati iz samega sebe življenjske sile, ki se hočejo uveljaviti in živeti. Tatarescu je samo trenutno ime za enak pokret v Romuniji, ki ga vodi zopet romunski vladar z rokami svojega zaupnika. Balkanske države, ki vstajajo močne in trdne, očitno ne nameravajo več biti samo spremstvo za velike, marveč neovirane voditeljice vsake svoje lastne usode.

Mi bi kljub temu izrazili željo, da naša sosedu v krizi, ki jo prebleva, ne zaide na pota, ki v daljši dobi vodijo v temo, kajti najbolj si bo zajamčila svoje trajanje, če ostane zvesta tistim zavezništvom, ki so jo ustvarila in so ji v krvavem porodu svetovne vojne stala ob strani, da jo ščitijo pred objestnostjo držav, ki se ji sedaj sladkajo kot njene prijateljice.

samo s socialnimi vprašanji, temveč z gospodarskimi; nadzira naj jih država. Ako hočemo izvesti te reforme, je potrebno sodelovanje države, potrebna je vzgoja družbe po ideologiji, ki ji daje vsebino socialna katoliška etika. Njen duh solidarizma združuje srečno pravice individua s pravicami družbe, potrebo avtoritete z zahtevami osebnosti svobode in pravice osebne lasti z omejitvijo v prid družbe. Socialni svet poziva vse poljske katoličane, naj mu pomagajo pri delu za uresničenje teh idej.

Idejno trenje v Angliji

Laburisti proti „nacionalističnim vojniam“

Angleška vojna sila naj nastopi samo na izrecno zahtevo Zveze narodov

London, 4. okt. Po likvidaciji vprašanja tajnikovega odstopa — g. Henderson je namreč odločil tajniško mesto delavske stranke — je kongres laburistične stranke v Southportu razpravljal o vprašanju, kako naj se zagotovi svetovni mir. Resolucija, ki je bila v tej zadevi sprejeta, je značilna za preokret, ki je nastal v tem pogledu v laburističnih vrstah, in obenem kaže, da se laburisti pripravljajo počasi na nove volitve in prevzem oblasti. Pred dobrim letom je stranka na zborovanju v Hastingsu sprejela resolucijo, ki je zbudila splošno pozornost ne samo na Angleškem, temveč po vsem svetu. Tedaj je bilo namreč sklenjeno, da v primeru mobilizacije stranka proglasi splošno

stavko, da na ta način prepreči vojno. Laburisti so svoj lanski sklep povsem ovrgli, čeprav se bodo še naprej borili za vesoljni mir. Letos je stranka sklenila, naj bi bodoča laburistična vlada svedčano izjavila, da se Velika Britanija odpoveduje vojni in da bo vse spore z drugimi narodi skušala rešiti z razsodiščem in da bo zagotovila mir s sodelovanjem Zveze narodov. Anglija bo uporabila svoje vojaške sile edino pri morebitnih akcijah, ki bi jih započela Zveza narodov. Laburistična stranka bo napovedala splošno stavko edino v primeru, da bi izbruhnila nacionalistična vojna. Zavrnjen je bil predlog, naj bi delavstvo avtomatično stopilo v stavko, ako bi bila napovedana kakršnakoli vojna.

Svojevrsten državni udar

Estonska brez parlamenta

Talin, 4. okt. Estonska je bila postavljena pred državni udar svoje vrste. Predsednik republike je z enostavnim ukazom zaključil izredno jesensko zasedanje parlamenta. Prvotna vest, da je bil parlament tudi razpuščen, se ne potrjuje, pač pa je res, da se parlament poslej ne more sestati, ako ga ne skliče predsednik sam.

Notranji minister je razložil časnikarjem vzroke, ki so dovedli predsednika republike do tega nenavadnega koraka. Predsednik republike je že pogosto izrazil željo, naj bi parlament bolj delal in hitreje posloval v času, ko je treba hitro reševati aktualna vprašanja in ko potrebuje dežela miru. Predsednik je nadalje prepovedal sodelovanje ministrov s parlamentom pri reševanju tekočih poslov. Na ta način je hotel v smislu ustave povzročiti

Italijanščina izgnana

Rim, 4. okt. Iz Malte poročajo, da je bil uveljavljen guvernerjev ukaz, s katerim je bila italijanščina odpravljena s sodišč kot upravni jezik. Njeno mesto je zavzela angleščina, oziroma malteščina. Advokatska zbornica, v kateri imajo večino italijanski advokati, je sklenila, da se njeni člani ne bodo udeležili otvoritvene seje ob začetku pravne seje. Odvetniška zbornica je obvestila sodnike o vzrokih, ki so dovedli njene člane do tega sklepa. Poleg tega je bil na seji sprejet sklep, ki potrjuje resolucijo italijanskih odvetnikov proti uvedbi angleščine in odpravi italijanščine. Italijanski odvetniki apelirajo na angleško javno mnenje, naj stopi na njihovo stran v boju za ohranitev italijanske kulture na Malti.

Nova španska vlada

Madrid, 4. okt. AA. Lerroux je sestavil vlado. Zunanje ministrstvo je prevzel Samper, notranje Vaquero, vojno Hidalgo, finance Marracco, morarico pa Rocha. — V Madridu je proglašena splošna stavka.

Barcelona, 4. okt. Iz preventivnih razlogov so tu aretirali mnogo anarhistov. Policija je zasegla sindikalistični dnevnik in zaplenila vse orožje v orožnih trgovinah.

Barcelona, 4. okt. AA. Tu je strmoglavilo neko vojaško vodno letalo. Stotnik pilot se je ubil.

Nj. Vel. kralj in kraljica sta odpotovala v Pariz

Belgrad, 4. oktobra. AA. Nj. Vel. kralj in Nj. Vel. kraljica sta 4. t. m. ob 23 odpotovala na uradni obisk predsednika francoske republike.

V spremstvu Nj. Vel. kralja in kraljice potuje zunanji minister Bogoljub Jevtić in dvorno spremstvo.

Pri odhodu sta bila na postaji odpravnik francoskega poslanstva Knobel in predsednik kraljevske vlade Nikola Uzunović.

V spremstvu Nj. Vel. kralja in kraljice so odpotovali z dvornim vlakom dvorna dama gđ. Gruić, minister dvora Antić, maršal dvora general Dimitrijević, upravnik dvora polkovnik Pavlović, adjutant polkovnik Radović in podpolkovnik Namović in ordonančna častnika kapitan korvete Grubišić in kapetan Dokić.

Francija bo navdušeno sprejela našega vladarja

Pariz, 4. oktobra. AA. Ze nekaj dni posvečajo vsi francoski listi veliko pozornost in s simpatijami spremljajo priprave za uradni obisk Nj. Vel. kralja Aleksandra in kraljice Marije, ki ga bosta v kratkem napravila v Parizu. Po pisanju listov pripravljajo Njunima Velikanstva veličasten in navdušen sprejem in pozdrave prebivalstva Francije, zlasti pa francoska prestolnica, saj se Francozi živo spominjajo Nj. Vel. kralja kot najboljši junaka naše države iz svetovne vojne in kot viteškega kralja svetlega zavetnika naroda.

Sprejem bo po soglasni sodbi veličasten. Tako naglašajo »Journal«, da bo sprejem vreden najslavnijših sprejemov tujih vladarjev v predvojnih časih. Za sprejem se pripravljajo cela vrsta svečanosti. Javnost bo imela priložnost, da toplo pozdravi kralja zveste zavetnice države.

Za svobodo združništva

Pomembna izjava voditelja srbskega združništva

Belgrad, 4. oktobra. m. Kakor je »Slovenec« želel poročati, je bila pretekli teden velika združna manifestacija, ki jo je organizirala Glavna zveza srbskih kmetijskih združenj. Te dni je bil tudi kongres in redni občni zbor te združne zveze, na katerem so bili med drugimi izključeni iz zveze štirje člani te zveze, in sicer bivši ministri Dimitrije Ljotić, bivši načelnik kmetijskega ministristva dr. Velimir Stojković, dr. Miloš Moskovljević in Miloš Stibler, bivši inšpektor kmetijskega ministristva in sedanjí šef revizijskega oddelka v Agrarni banki v Belgradu.

Vaš dopisnik je imel danes v Glavni zvezi srbskih kmetijskih združenj priložnost, razgovarjati se z glavnim upravnikom te združne zveze g. ing. Vojo Gjorgjevićem, ki mu je na razna stavljen vprašanja v zvezi z združnim kongresom Glavne zveze srbskih kmetijskih združenj podal naslednjo izjavo:

Kongres Glavne zveze srbskih združenj v Belgradu je s svojim ogromnim in do tedaj še ne vidnim številom ljudi napravil globok vtis na vse kroge in pokazal, da je združništvo poglavitno globoko korenine in da je v sedanjem času največja društvena organizacija. Od leta 1897, ko je v Belgradu sklical pokojni Pašić velik zbor, do danes, tu še ni bilo tako velikega zborovanja. Po dosedaj urejenih podatkih je število navzočih združenj presegalo 30.000. V zadnjem času so bili naperjeni na združništvo veliki napadi z raznih strani. Napadi so bili organizirani ter so prihajali bodisi s strani trgovskih organizacij bodisi s strani posameznih zaslonikov v narodni skupščini in v kmetijskem ministristvu pa tudi s strani Zadruga za kmetijski kredit. Vsa ta akcija je bila med seboj v zvezi in je skušala v javnosti in v merodajnih krogih združništvo pokazati kot nezrelo in nepopolno organizacijo, ki nima gospodarskih ciljev, temveč pod gospodarsko organizacijo teži za nečim drugim. Na našo zvezo so padali najhujši udarci. Dasi smo vse napade v javnosti in na drugih mestih odbili, smo hoteli toploti videti, če so široke združne mase z nami, če one potrjujejo in odobravajo naše stališče svobodnega, nevtiralnega in neodvisnega združništva, ali pa, če so menda za organizacijo prisilnega združništva, kakor to pridigujejo neprijatelji združništva, ki želijo, da bi tako bilo. V dobri največje krize smo videli, da je prišlo

Prvi svečani sprejem bo v Marseillu. Tu bosta v imenu francoske vlade in predsednika republike sprejela in pozdravila Nj. Vel. kralja in kraljico zunanji minister Barthou in mornariški minister Piétri. Pri sprejemu bo zbrano vse francosko sredozemsko brodogradništvo. Marseillsko prebivalstvo ima Nj. Vel. kralja Aleksandra in vso njegovo vojsko še v živem in lepem spominu izraza velike katastrofe, ko je ves francoski jug sprejel srbsko vojsko kot prave brate.

V Marseillu bo Nj. Vel. kralj položil venec na spomenik v vojni padlih »poilus d'orient«. Nato bo vladarskemu paru na čast prirejena čajanka v dvoranih marseillske prefektore.

Iz Marseilla se bosta visoka gosta odpeljala s posebnim vlakom v Pariz. Tamkaj je na programu cela vrsta svečanosti. Predvsem bo Nj. Vel. kralj položil venec na grob Neznane junaka. Nato bo jugoslovanskemu vladarskemu paru na čast prirejena v Elizejski palači velika gala-večerja, na katero bodo povabljeni vsi člani francoske vlade in ves diplomatski zbor.

Nj. Vel. kralj bo med drugim prisotnoval tudi manevrom garnizije v Chatreux, udeležil se bo pa tudi koseila v znameniti vojaški akademiji v Saint-Cyru, kjer je blagopokojni kralj Peter dobil svojo vojaško izobrazbo. Predsednik republike Lebrun in njegova gospa bosta jugoslovanskemu vladarskemu paru na čast priredila tudi drugo večerjo.

V Parizu bo jugoslovanski kraljevski par odšel tudi na srbsko pokopališče v Thiersu. Na programu je dalje intimno kosilo v Elizejski palači. Predvidenih je tudi več posebnih sprejemov. Tako bo Nj. Vel. kralj sprejel predsednika vlade Doumerga, zunanje ministra Barthouja in vojnega ministra maršala Pétaina. V načrtu je tudi velika gala-večerja na našem poslanstvu; z njo se bodo uradne svečanosti zaključile.

semkaj v Belgradu okoli 30.000 združnikov in da so soglasno potrdili naše stališče ter nam dali s tem novo podporo za borbo in vztrajnost na započeti poti. Naša pot je jasna. Smatramo, da se združništvo mora pustiti popolna svoboda združevanja, in sicer ravno tako, kakor se to daje kapitalističnim podjetjem, ter da se združništvo mora izenačiti s privilegiji, ki jih danes uživajo obrtniška in delniška društva in favorizirane zadruge za kmetijski kredit. Verujemo, da se gospodarska kriza ne bo mogla rešiti vse dotlej, dokler združništvo ne bo dobilo prvorazrednih moči in mesta, ki ga zasluži po svojem številu in moči v naši državi. Zato smo, potrjujoč naše stališče in našo ideologijo, obenem hoteli tudi z vidnimi znaki zaznamovati nekoliko onih ljudi, ki so se z vsemi silami vrgli na rušenje evobodnega združnega pokreta v naši državi, posebno pa še na rušenje našega združnega pokreta. Izključili smo štiri častne člane, ki posebej predstavljajo personifikacijo skupin, ki so delovale proti nam. Dimitrije Ljotić, bivši ministar, je bil izključen radi cepitve združništva in težnje, da združništvo zaveže na drugo pot. Dr. Velimir Stojković je bil načelnik kmetijskega ministristva in je delal proti nam. Doletela ga je ista uroda. Dr. Miloš Moskovljević je imel pred seboj kot važnejše druge interese kakor združništvo ter je radi tega moral delati družbo prvima dvema. Tem smo še dodali enega Slovenca, in sicer Miloša Stiblerja. Odkar je postal šef revizijskega oddelka Privilegirane agrarne banke, je na vse načine skupno z zadrugami za kmetijski kredit delal proti svobodnemu združništvu in za rušenje naše zveze. Srbski kmet rad deli zahvalo, toda ne odstopa od kazni za one, ki so jo zaslužili. Skrajni čas je, da bi v naši državi ne bili na odgovornih položajih posameznih ustanov onih ljudi, ki so največji neprijatelji, in nedvomno je, da ravno tako, kakor Velimir Stojković ni mogel več ostati v kmetijskem ministristvu, tako tudi Miloš Stibler ne more več ostati v Privilegirani agrarni banki, če je to ustanovi kaj do harmoničnega sodelovanja v združništvu.

Glavna zveza srbskih kmetijskih združenj je ob priliki kongresa dobila veliko pozdravnih brzojav od vseh strani, med drugimi tudi od zunanje ministra g. Bogoljuba Jevtića, ki je sam tudi član upravnega odbora te združne zveze.

Shopeljske dijaške čete

Belgrad, 4. okt. Danes so se začele svečanosti slovenskih dijaških čet iz leta 1914. in leta 1915. Davi ob pol osmih so se iz Belgrada odpeljali z avtom na Avalo in Oplenac vsi člani odbora za proslavo in več njihovih tovarišev iz vseh slojev. Na Avalo so prišli ob pol 9. Takoj nato je odbor s predsednikom, zunanjim ministrom Bogoljubom Jevtićem, krenil h grobu neznane junaka, kjer je g. Jevtić položil venec in z enominutnim molkom in nato z vzklikom »Slava mu!«, izkazal paldim čast.

Po končani svečanosti na grobu neznane junaka je odbor odšel na teraso hotela, kjer je g. Jevtić priredil svojim vojnim tovarišem zakusko. Na zakuski je podpredsednik Vlada Bogdanović razglasil, da so se s pietetnim poklonom na grobu neznane junaka začele spominke svečanosti na čast padlim tovarišem, in pozval vse navzoče, naj se v tem svečanem trenutku spomnijo teh padlih tovarišev. Vsi prisotni so na te besede vzhvali: »Slava jim!« Nato se je zunanji minister g. Jevtić s prigodnim govorom zahvalil za zaupanje svojih vojnih tovarišev in se opravičil, da mu uradni posli ne dovoljujejo, da bi se udeležil vse proslave. Med svečanim dejanjem na grobu neznane junaka je nad Avalo letela eskadra vojaških letal, ki so jih pilotirali dijaki-bojovniki pod vodstvom dijak-bojovnika inž. Dragosa Adamovića.

Društvo sv. Jeronima pri sv. očetu

Vatikansko mesto, 4. oktobra. »Osservatore Romano« poroča: V torek popoldne je sv. oče sprejel v avdienci skupino 40 jugoslovanskih romarjev, članov tiskovnega društva »Sv. Jeronima«, ki so prišli na obisk večjih svetil v Italiji, in sicer na pobudo turističnega oddelka društva samega. Ko so prisotni vali cerkvenim slovesnostim ob priložnosti praznika sv. Jeronima, so izrazili željo, da bi pred odhodom iz Rima sprejeli blagoslov sv. očeta. Med navzočimi je bil tudi znani pisatelj Milutin Mayer. Svetemu očetu jih je predstavil magr. Jurij Maglić, ravnatelj zavoda sv. Jeronima. Sv. oče je izrazil svoje zadoščenje nad sinovsko mislijo romarjev in je nato podelil apostolski blagoslov.

Nov zagrebski župan

Belgrad, 4. oktobra. Na predlog notranjega ministra je Nj. Vel. kralj blagovolil imenovati za predsednika občine mesta Zagreba g. Erberja Rudolfa, ravnatelja Gradske štedionice v Zagrebu. Novi predsednik zagrebske mestne občine g. Erber je ugleden gospodarstvenik in javni delavec, ki se že dolgo udeležuje pri komunalnih delih zagrebske občine. Novi župan je tudi predsednik združenja samoupravnih hranilnic in predsednik Zagrebskega zbora.

Osebnosti

Belgrad, 4. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prometnega ministra so imenovani: pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu za kontrolorja postaje Maribor glavni kolo-dvor, v 7. skupini Franjo Pirc, kontrolor postaje Staro Petrovo selo; za kontrolorja postaje Staro Petrovo selo v 7. skupini Josip Pogorelec, kontrolor iste skupine postaje Crikvenica; pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani za kontrolorja postaje Maribor v 7. skupini Franjo Robida, kontrolor v isti skupini za prometno-komercialnem oddelku ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu.

Belgrad, 4. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prometnega ministra so imenovani: pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu za kontrolorja postaje Maribor glavni kolo-dvor, v 7. skupini Franjo Pirc, kontrolor postaje Staro Petrovo selo; za kontrolorja postaje Staro Petrovo selo v 7. skupini Josip Pogorelec, kontrolor iste skupine postaje Crikvenica; pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani za kontrolorja postaje Maribor v 7. skupini Franjo Robida, kontrolor v isti skupini za prometno-komercialnem oddelku ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu.

Belgrad, 4. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prometnega ministra so imenovani: pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu za kontrolorja postaje Maribor glavni kolo-dvor, v 7. skupini Franjo Pirc, kontrolor postaje Staro Petrovo selo; za kontrolorja postaje Staro Petrovo selo v 7. skupini Josip Pogorelec, kontrolor iste skupine postaje Crikvenica; pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani za kontrolorja postaje Maribor v 7. skupini Franjo Robida, kontrolor v isti skupini za prometno-komercialnem oddelku ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu.

Belgrad, 4. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prometnega ministra so imenovani: pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu za kontrolorja postaje Maribor glavni kolo-dvor, v 7. skupini Franjo Pirc, kontrolor postaje Staro Petrovo selo; za kontrolorja postaje Staro Petrovo selo v 7. skupini Josip Pogorelec, kontrolor iste skupine postaje Crikvenica; pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani za kontrolorja postaje Maribor v 7. skupini Franjo Robida, kontrolor v isti skupini za prometno-komercialnem oddelku ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu.

Belgrad, 4. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prometnega ministra so imenovani: pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu za kontrolorja postaje Maribor glavni kolo-dvor, v 7. skupini Franjo Pirc, kontrolor postaje Staro Petrovo selo; za kontrolorja postaje Staro Petrovo selo v 7. skupini Josip Pogorelec, kontrolor iste skupine postaje Crikvenica; pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani za kontrolorja postaje Maribor v 7. skupini Franjo Robida, kontrolor v isti skupini za prometno-komercialnem oddelku ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu.

Belgrad, 4. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prometnega ministra so imenovani: pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu za kontrolorja postaje Maribor glavni kolo-dvor, v 7. skupini Franjo Pirc, kontrolor postaje Staro Petrovo selo; za kontrolorja postaje Staro Petrovo selo v 7. skupini Josip Pogorelec, kontrolor iste skupine postaje Crikvenica; pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani za kontrolorja postaje Maribor v 7. skupini Franjo Robida, kontrolor v isti skupini za prometno-komercialnem oddelku ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu.

Belgrad, 4. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prometnega ministra so imenovani: pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu za kontrolorja postaje Maribor glavni kolo-dvor, v 7. skupini Franjo Pirc, kontrolor postaje Staro Petrovo selo; za kontrolorja postaje Staro Petrovo selo v 7. skupini Josip Pogorelec, kontrolor iste skupine postaje Crikvenica; pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani za kontrolorja postaje Maribor v 7. skupini Franjo Robida, kontrolor v isti skupini za prometno-komercialnem oddelku ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu.

Belgrad, 4. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prometnega ministra so imenovani: pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu za kontrolorja postaje Maribor glavni kolo-dvor, v 7. skupini Franjo Pirc, kontrolor postaje Staro Petrovo selo; za kontrolorja postaje Staro Petrovo selo v 7. skupini Josip Pogorelec, kontrolor iste skupine postaje Crikvenica; pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani za kontrolorja postaje Maribor v 7. skupini Franjo Robida, kontrolor v isti skupini za prometno-komercialnem oddelku ravnateljstva državnih železnic v Zagrebu.

Kam z našo mladino?

Vprašanje strokovnih šol

Ob začetku novega šolskega leta smo zopet slišali od vseh strani obupne klice: Kam z našo mladino? Gimnazije so komaj zmogle naval, tudi višje trgovske šole niso vedele, kam z novimi dijaki; nekateri oddelki srednje tehnične šole so prav številno obiskani, a v splošnem je le opaziti, da silijo starši mladino v višji študij, brez ozira na to, da za absolvente srednjih in visokih šol ni zaposlitve. Zlasti ženska mladina sili v srednje šole v upanju, da se dokopljne pozneje, ko se bodo razmere izboljšale, do kake službe. Ročno delo pri nas preveč omalovažujemo; kmečki otrok, ki je absolval meščanske šole, misli, da je pod njegovo častjo, ako se poprime kmečkoga dela. Vse se lovi za zaposlitev v kakšni pisarni. Mesto, da bi bile meščanske šole predizobrazba za bodoče obrtnike, oddajajo svoje absolvente v srednje šole, zlasti v trgovske. Tako se čedalje bolj zamotava vprašanje ustroja našega šolstva z ozirom na praktično življenje, kateremu naj bi služilo.

Nedvomno bi utegnili tu v prvi vrsti koristiti uvidenost staršev, ki bi morali previdneje usmerjati življenjsko pot svoje dece ter se zlasti ne bi smeli stamovati usmerjanja v strokovno šolstvo. Skoraj neresljivo se zdi v sedanjem položaju vprašanje šolanja ženske mladine, saj je ravno v dravski banovini število ženske mladine, ki se izobrazuje v srednjem in višjem šolstvu, sorazmerno najvišje.

Vsa ta dejstva, ki brdiko zajedajo v razvoj našega družabnega življenja, so potrebna temeljittega obravnavanja; potrebno je ne le, da oblasti modro in preudarno pristopijo k reševanju teh vprašanj, marveč, da se zlasti starši vglobijo vanje in da jih razmisli in razbistri ves narod.

Naprosili smo inšpektorja strokovnega šolstva za dravsko banovino, gospoda Mahajla Presla, kot najkompetentnejšo osebnost, da nam kaj pove o vprašanju, ki vprav zdaj, ob začetku novega šolskega leta, utegnejo zanimati najširšo javnost.

Pojasnili g. Mahajla Presla, inšpektorja strokovnega šolstva za dravsko banovino:

»Čuden pojav je res, da se pri nas mladina vedno manj zanima za obrt, trgovino in industrijo, oziroma za poklice teh strok. Ta pojav pa ni samo pri nas, marveč povsod, tudi v drugih državah. Pred nekaj dnevi sem čital, da boče v Nemčiji Hitler pritisniti na mladino, da bi se zopet poprijela ročnega dela.

Ker vidimo, da tako v obrtu kakor v trgovini število vajencev pada, moramo iz tega sklepati, da odhaja ta naraščaj gotovo drugam. Statistični podatki nam dokazujejo, da število naraščaja, tudi v dravski banovini, ne pada, marveč raste; torej poseba naraščaj meščanske šole in gimnazije, mesto da bi se posvečal obrti, trgovini in industriji. Saj je tudi znano, da se število učencev na gimnazijah in meščanskih šolah od leta do leta grozovito viša.

Iz tega razloga se množi tudi število brezposelnega umskega proletarijata. Število prosilcev za službe, v poslednjih letih pa še posebej število prosilk, je naravnost strahotno; podajajo si kar kljuko vrat. Ker stalnih mest ne dobijo, prosijo zdaj za mesta volonterk v upanju, da pridejo na ta način prej ali slej le do kruha.

Že to so zadostni razlogi, da bi se začelo pospeševati strokovno šolstvo — seveda, vse vrste strokovnega šolstva, v ožjem pomenu besede so to obrtne, trgovske in industrijske šole (primer poslednje šole imamo v tekstilni šoli v Kranju). Na drugi strani pa je istočasno pospeševati kmetijsko nižje in višje šolstvo, železničarske prometne šole itd.

Kar se tiče kvalitete naših strokovnih šol, imamo n. pr. srednje trgovsko šolstvo najmanj na isti višini, kakor je inozemsko. Kar se tiče srednje tehnične šole in moških obrtnih šol,

V slovo! Dva mlada slovenska misijonarja na potu v Kitaj

Danes 5. oktobra popoldne stopita dva mlada slovenska misijonarja, g. Franc Jerob in g. Alojzij Rupar, oba iz naše slovenske misijonske družbe, v Marseillu na prekooceanski parnik »D'Artagnan« in odpotujeta v misijone v daljino Kina.

Pa je to kaj posebnega, omembe vrednega?

Za nju dva je vsekako to veliki dan! Sanje mladih dni so se izpolnile! V šoli, v kapeli, na sprehodu se je zdelo, kot bi naenkrat zastale misli in bi vstajala ona vizija! »Kina, kitajski obrabi, rumena reka« — vse to je njuno duhovno oko in uho neštokrat slišalo in gledalo v notranjem gledanju! Pa one težave! Potovanja! roparji! Vsi ugovori so skopnili kot pomladanski sneg! Potovanja! Pogledi, tam v domači obdnebi sva gledala dnevno podobo velikega misijonarja, blaženega Perboyrea, ki je o svojem prvem peš potovanju v notranjost Kine dejal: »Bil sem zelo utrujen — po nekaj urah hoda skozi gorovje sem se vlačil le še s pomočjo dežnika ... posedal sem na vsak kamen ... potem spet sem začel lezti po rokah ... pa bil bi se naprej vlačil in grizel z zobmi, če ne drugače, da bi šel po poti, ki mi jo je Previdnost božja določila!«

Kaj pa če vaju roparji dobijo? Da! Kakšna srečna avantura! Saj vendar ne bova v Kini take prozaične smrti umrla kakor je angina, jetika ali celo vodenica! Najmanj strel ali nož pričakujeva! Samo, da naju roparji živa spravijo v nebesa!

Veliki dan za domačo redovno hišo lazaristov! Ona ju je vzgojila! Koliko let vztrajnega, potrpežljivega napora, čakanja, premagovanja je bilo treba. Čuli so se tu pa tam glasovi: misijonišče imajo in misijonarji se imenujejo, a saj jih ni nikoder! Molčali so, delali, pripravljali; bilo je to nalaganje duhovnega kapitala na daljni pogled! Zdal stopita iz tihih celic dva mladeniča v javnost in v svet, opremljena z vso duhovno opremo za misijone, kot prvi plod teh trudov! Danes bodo te celice oživele, govor bo nekoliko glasnejši, molk za pol ure krajši. G. vizitator bo nekoliko popustil v svoji resnobi, g. Godina bo kramljal v prekmurščini s svojimi tiskarskimi stroji in jih nagajal k novemu delu, g. Trontelj bo svojo sveto trmo podvojil ter sanjal o večjih nakladah misijonskega lista, g. Floran se bo pa oziral po naraščaju in skušal najti znake novih misijonskih poklicev! —

Sicer, žal, ne moremo tega trditi glede delavnic, ker vsakdo razume, da bi se morale vsakih 5 ali 6 let popolnoma na novo opremljati z naj-novejšimi stroji, kar pa pri nas radi pomanjkanja kreditov ni mogoče. Takšna oprema z najmodernejšimi stroji bi veljala milijone in milijone. Glede učnih moči na teh šolah pa moramo reči, da so najmanj enakovredne tistim, ki poučujejo na podobnih zavodih v inozemstvu, ako ne vpoštevamo seveda tako imenovanih specialistov.

V posebno slabem položaju je pri nas obrtno nadaljevalno šolstvo, ki se mora od leta do leta boriti z vedno večjimi materijelnimi težavami. V poslednjem času skušamo doseči za te šole uredbo, ki bi pa smela biti samo okvirna, ker moramo vpoštevati dejstvo, da so ravno v naši državi razumne prilike v obrti, industriji in trgovini v različnih krajih čisto drugačne. Kar se tiče obrti in industrije, moramo pač ugotoviti, da je dravska banovina najbolj razvita. Tudi po številu obrtniških obratov prednjači dravska banovina pred drugimi, radi tega je tudi število obrtnih nadaljevalnih šol največje v dravski banovini.

Te šole so v dravski banovini vsaj v mestih strokovne, kjer poučujejo za to posebno izobraženi učitelji, obrtniški mojstri, inženjerji in strokovnjaki sploh. — Največja hiba teh šol je pač ta, da ob začetku šolskega leta nikdar ne vemo, dali bodo za njih vzdrževanje votirana denarna sredstva zadoščala za vzdrževanje pouka skozi celo leto. Vsako leto se množijo primeri, da izkazujejo te šole velike primanjkljaje, za katere je težko dobiti kritje. S pokrivanjem primanjkljajev pa kopnijo sredstva za nadaljnje vzdrževanje. Te šole subvencionirajo pri nas, v kolikor jih ne morejo vzdrževati občine same, banovina in zbornica za TOI; vsi ostali lokalni faktorji pa, ki so pred leti tudi prispevali k vzdrževanju (denarni zavodi, velika industrijska in trgovska podjetja, posojilnice itd.), so v zadnjem času popolnoma odrekli.

Sicer se banovina leto za letom trudi, da bi zvišala kvaliteto teh šol na ta način, da prireja redno vsako leto v počitnicah strokovne tečaje z učnimi močmi obrtnih nadaljevalnih šol.

Vsekakor bo v bližnji bodočnosti misliti na to, da se te šole vsaj v večjih mestih opremijo tudi z delavnicami, da bi se spolinila želja obrtniških mojstrov, da bi se pouk na teh šolah prilagodil bolj praktičnim potrebam.

Dalje moramo vsekakor misliti na to, da uvedemo tudi pri nas, zlasti za strokovni pouk, psihotehnično preizkušnjo ter poklicne posvetovalnice. Takšna preizkušnja se vrši n. pr. že za sprejem v tekstilno šolo v Kranju, kjer se je izkazala kot zelo, zelo dobro sredstvo za izbiro kandidatov. Uvesti bi jo morali tudi za vse druge poklice, zlasti za obrtniške vajence, in sicer bi bilo najbolje, ako bi bila preizkušnja obligatna. Le na tak način bi se jaz nadejal boljših uspehov in hitrejšega napredka.

Glede na število strokovnih šol bi dejal, da imamo začasno trgovskih šol dovolj, prav tako tudi srednje tehničnih oddelkov. Nižjih obrtnih šol pa seveda nikakor nimamo dovolj.

V prvem redu pa nujno potrebujemo zanesljivo statistiko o zaposlitvi absolventov raznih strokovnih šol, da se more uspešno in smotno porazdeliti naraščaj in njegov dotok.

Hvaležni smo gospodu inšpektorju Preslu za ta prijazna pojasnila, ki bodo, upamo, zbudila pri starših večje zanimanje za strokovno šolstvo ter jim pomagala pri uganibanju o izbiri poklica za svoje otroke. Po drugi strani pa so nedostaki sedanjega stanja, ki jih je navedel gospod inšpektor, tako resni in pomembni, da v imenu javnosti apeliramo na merodajne faktorje, naj jih v splošni blagor čimprej odpravijo.

Da, lep je dan prvenstvene daritve in kaj je moglo misijonišče lepšega dati Kralju sveta kot dva mlada bojovnika za Kristusovo armado!

Velik dan za naš narod in za Jugoslavijo. Duša naroda se zaveda veličine takih dni, ko so šli Knoblehar, Baraga in drugi v daljni svet. Nosila bosta naša misijonarja plamenice našega življenja v one neizmerno daljave. — Stokart bosta razlagala Kitajcem v Singangčun in Rin-čün-čün, da sta Slovenca iz Jugoslavije. — »6000 ur daleč sem prišel vam oznanjat Kralja nebes,« je dejal sv. Frančišek začudenim Japoncem! Isto bosta mogla reči naša dva rojaka! Da! Slovenci stopimo z njima v vrsto onih visoko kulturnih narodov, ki oplojajo iz svoje obilja bedne rodove drugih zemljin! Proslavila bosta naš rod in našo domovino!

★

Obrisi stanovske organizacije v Avstriji

Minister za socialno skrbstvo Neustädter-Stürmer je izdelal načrt za stanovsko organizacijo industrijskih in rudarskih podjetnikov. Bila naj bi to paralelna organizacija podjetnikov, kakor je obstoja v isti stroki za delavstvo. Napovedan je tudi še osnutek za obrtniški stan prav tako z dvojno ločeno organizacijo podjetnikov in obrtnih delavcev. Podjetniki in delavci so v svoji skupni stanovski organizaciji paritetno zastopani.

Važno je, da bodo imele stanovske organizacije javnopravni značaj. Industrija in rudarstvo sta razdeljena na 9 panog, oziroma strok: gradbenarstva, kemičnega, papirna in steklarskega, lesnega, proizvodnja živil, usnjarskega in čevljarstva, kovinarstva in električnega, tekstilnega in oblačilnega industrija. Istočasno je bila osnovana tudi zveza vseh nameštencev in uradnikov, zaposlenega v omenjenih industrijskih strokah, ki torej ne pripada delavskim strokovnim zvezam.

Domovinska fronta je pooblašena, da začetek imenuje voditelje novo ustvarjenih organizacij.

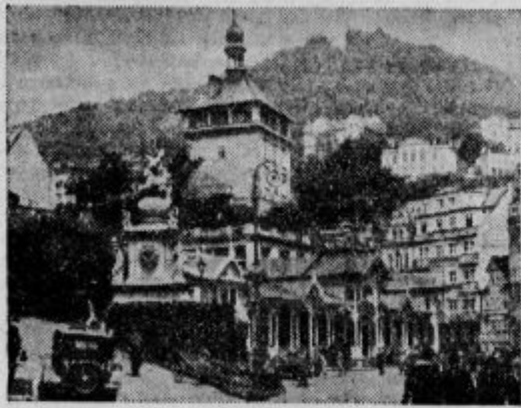
Zbor koroških Slovencev

Ljubljana, 4. oktobra. Pravkar smo zvedeli, da je prometno ministristvo dovolilo polovično vožnjo na državnih železnicah za skupščino koroških Slovencev v Celju, 6. in 7. oktobra letos, ki velja za vse razrede, razen ekspresnih vlakov. Vozne odjave veljajo od 4. do 9. oktobra, in sicer se bodo udeleženci vozili nazaj z vozovnico, ki so jo kupili pri odhodu.

Narodno - manjšinski ideal

Vtisi s potovanja po češkoslovaški republiki

Ako potuje slovenski človek po češkoslovaški republiki, mu tu pa tam postane tesno pri srcu. Ne radi zavisti, ki bi se v zagrenjeni slovenski duši lahko porajala, marveč radi krivice, ki jo kar otiplješ, ako živiš in hodiš po gostoljubni bratski republiki, pa ti nehoti šinejo misli v sveto zemljo ob Soči in Gospe Sveti, ter začneš primerjati velike razlike v pojmovanju ter reševanju narodnomanjšinskih nalog. Kar je češkoslovaški državni genij tukaj ustvaril, je pravi

Karlove vari

narodnomanjšinski ideal in eldorado. Dokaz temu so predvsem sila širokogrudne jezikovne naredbe in potem šolske ter splošno kulturne in družabne razmere.

Jezikovne naredbe. Uradni jezik republike je češkoslovaški jezik. V območjih, kjer je najmanj 20% narodnomanjšinskega življa, t. j. češkega in slovaškega jezika nevesčih državljanov, rešujejo državni uradi in ustanove svoje zadeve v jeziku manjšine. Isto velja glede manjšinskih šol. Na uradnih poslopih, kolodvorih in drugih ustanovah zaobljestijo zakonito dopustni dvo- in večjezični napisi. Peljal sem se s češkim stanovskim tovarišem v severozapadni kot republike, da na lastne oči opazujem edinstvene narodnomanjšinske razmere. Od Prage proti Karlovim varim, Hebu in Marijanskim Laznim. Od Zateca, na hmelju bogatega, zaleskečajo na kolodvorskih poslopjih češki in nemški napisi. Na privatnih gostilniških, trgovskih in drugih hišah vzdolž slikovite doline reke Ohre vidiš izključno samo nemške napise. K sreči privablja potnikovo pozornost kontrast z dimniki posejanega industrijskega središča (predmestja) v Kyšperku, Citicah, Falknovu, Kadnju, Chomutovu; slavna porcelanska industrija v Klasterecu, Ostrovi in Karlovih varih) ter veličastne romantične scenarije imenovane rečne doline, da ne oserodotoča stoddotnost pozornosti tem hišam in poslopjem ter napisom na njih.

Trije primeri.

Heb, staro nemško mesto, kjer je slavni vojskovođa Wallenstein našel konec in kjer se v poletnih mesecih in romantičnem okolju grajskega dvorišča uprizarjajo Wallensteinove igre. Le s težavo sva s praškim tova-

rišem iztaknila par samo čeških napisov. Vse drugo je samo nemško, napisi, življenje in miselnost, ter dobiva ob izraziti in lepo ohranjeni gotiki v mestnem centru, pa tudi ob sveže, in morda ne baš slučajno očuvanih žoltočrtnih progah na grajskih vratih, posebne poudarke ter se zbuja svojevrsni občutki. Takšni svojevrsni občutki se še pokrepljajo, če šine potniku slučajno v misel, da bi bilo dobro posvetiti posebno zanimanje napisom nekaterih lekarn. Kakor znano morajo biti v smislu predpisov napisi pri trafikah in lekarnah povsod najprej češki oziroma slovaški, potem pa šele eventualno v manjšinskem jeziku. Nekaterim hebskim lekarnarjem je ostalo pridržano, da iztuhtajo posebno specialiteto. Predpisom je treba vsekakor ugoditi, ker je upoštevanje predpisov lepa državna čednost. Ni pa v smislu tega lekarnarskega potulutanja prav nobeno izigravanje določil in predpisov, ako se nad nekaterimi lekarnskimi vhodi znajde češki napis sicer spredaj, toda tako majhen in v prednji kot potisnjen, da bi ga tujec, ne računajoč s takšnimi potuhti, niti s povečevalnim steklom zlahka ne odkril; nemški pa nasprotno tako na široko in visoko raztegnjen ter absolutno dominanten, da bi utegnil ta ali oni iz tega, gotovo zanimivega pojava, in spričo toli razpisne uporabe napisnega barvnega materiala izvajati redko pripravljeno nekaterih hebskih lekarnarjev, dati svojim someščanom, ki so po poklicu slikarji in pleskarji, kar največji zaslužek. To socialno čutenje pa bi se moglo uveljaviti v še večji meri, ako bi se hebski slikarji in pleskarji tudi pri hudo okrnjenih začetnih čeških napisih lahko tako razpleskali kakor pri nemških...

Karlove vari. Noblesa, šablonsko zdraviško življenje, poljski židje, nemški teater in drugo. Ako bi ne vedel, da si v bratski republiki, bi lahko brez nadaljnjega živel v prepričanju, da si kjerkoli pod tem božjim solncem.

Marijanske Lazni. Ne veliko drugače kakor v Karlovih varih in najbrže še precej več poljskih ter njim slično ukrojenih drugorodnih židov.

Ali je spričo tega mogoče dvomiti v edinstveno širokogrudnost češkoslovaške demokracije?

Heb

Sin ustrelil mater

V Cankovi se je pripetil žalosten slučaj, ki je močno razburil vso okolico. Pod strelom iz lovške puške je obležala 72 letna Ana Smodiš mrtva. Strel je sprožil njen lastni sin, 47 letni posestnik Franc Smodiš. Dogodek je imel izvor v preprih, ki so se dogajali na Smodiševem domu čestokrat in v katere so posegali pokojna Ana Smodiš ter njen sin in njegova žena. Usodnega dne je prišlo med staro Smodišovo in njeno snaho znova do prepira radi nekaj jabolk. Franca Smodiša takrat ni bilo doma. Ko je prišel, ga je mati prišla radi razporeditve, češ, da zapravila ter mu očitala, kam je dejal 600 Din, ki bi jih moral prinesiti domov. Sina je to tako razkačilo, da je zgrabil puško ter ustrelil iz daljave 7 korakov mater v hrbet. Strel

— Pri bolečinah v želodcu in črevih ter prebavilih navaja uporaba naravne »Franz-Josef« grelnice prebavila k rednemu delovanju in s tem olajša prehod hranil v kri. Zdravniška strokovna mnenja poudarjajo, da se je pokazala »Franz-Josef« voda posebno koristno pri ljudeh, ki se premalo gibljejo.

Novo mesto

Vincencijeva konferenca. Po odhodu dr. Tilnerja v Ljubljano so delovni člani Vincencijeve konference izvolili za predsednika g. Andreja Webela, inšpektorja fin. kontrole v p.

Odhod g. Gregorja. Dolgoletni faktor tiskarne I. Krajec nasl. pojde v kratkem v pokoj. Ves čas svojega službovanja je opravljal svojo službo v splošno zadovoljstvo vseh, ki so imeli z njim opraviti. Želimo mu, da bi svoj pokoj med svojo družino mirno užival.

Poživitev lahkoatletске sekcije SK Elana. Ker je na tuk. realno gimnazijo nameščen kot profesor g. Marijan Dobovšek, odlični lahkoatlet SK Ilirije v Ljubljani, je sportni klub sklenil, da požiivi svojo lahkoatletsko sekcijo in da prične z delom pod strokovnim vodstvom g. profesorja.

Bolj zadovoljni od dneva do dneva

...ste ako uporabljate

ALBUS-terpentinovo milo za pranje svojega perila. ALBUS-terpentinovo milo spaja nesnago razkrajajočo moč z čistilnim učinkom močno penečega se ALBUS-mila. ALBUS-terpentinovo milo Vam prihrani čas in trud, opere Vaše perilo bleščeče belo in je zanesljivo varčuje.

Mostič čez Savo v Mednem

Nedavno ustanovljeno prometno društvo Medno-Tacen si je postavilo za svojo prvo nalogo, da zgradi čez Savo v Mednem mostič, ki bo vezal oba savska bregova ter tako omogočil prebivalcem Vikre, Tacna, Pirnič, Zavrha in drugih naselij na levem savskem bregu zložen prehod na železniško postajico v Mednem. Obenem pa naj bi most nudil ljubljanskim izletnikom ugodno zvezo z desnega na levi savski breg ter dalje na Grmado in Smarno goro, ki je ljubljancem najbolj priljubljeno višinsko izletišče, zlasti v jesenski, zimski in pomladanski dobi.

Ze ko so bili pred leti otvorili postajico v Mednem, se je pojavila potreba, da bi dobila zvezo tudi z levim bregom, toda nihče izmed domačinov se ni resno zavezal za zadevo. Pozneje se je na pobudo insp. Westra, po čigar načrtu so se napravile poti na Grmado, zanimalo Slov. plan. društvo za postavitev brvi čez Savo, a zadeva se radi finančnih težkoč ni dala izvesti. Šele letos v juliju mesecu ustanovljeno prometno društvo je pognalo zadevo z mrtve točke. Inž. Stanko Dimnik je napravil podrobne načrte za višec mostič, gradnjo pa je prevzela Ljubljanska gradbena družba. Delo, ki se je bilo pričelo konec avgusta, je izprva radi deževnega vremena počasi napredovalo, vendar je podjetju uspelo, da je zgradbo v določenem roku dovršilo, tako da bo mostič v nedeljo, 7. oktobra na slovesen način izročen javnemu prometu.

Mostič zbuja spričo svoje tehnične konstrukcije in drzne izvedbe živo zanimanje strokovnjakov in lajkov. Glavna nosilec mostu sta dva vitka, po 12 m visoka opornika iz armiranega betona, na vsakem bregu eden. Preko teh opornikov je napetih šest 32 mm debelih kablov iz pletene jeklene žice. Ti kabloi so nosilci lesenega predalastega mostišča, ki bo služilo za prehod pešev. Glavni del mostišča, višec na teh kablilih, je dolg 80 metrov, njega podaljšek na levem bregu pa okoli 12 metrov, tako da znaša vsa dolžina hodnika 92 metrov. Kabli so na obeh bregovih močno zasidrani v betonskih kladah, pogreznjenih v tla. Širina hodnika znaša 1 m 20 cm, tako da bodo peši in tudi kolesarji mostič zložno in brez nevarnosti pasirali. Hodnik je seveda zavarovan z ogr-

jo, tako bo lahko tudi vrtoglavi človek šel čez most. Mostišče je tako visoko dvignjeno nad gladino Save, da ga voda tudi pri najvišjem doslej znanem stanju ne bo dosegla.

Smarnogorski izletniki bodo imeli poslej jako lepo priliko za krožne izlete ob Smarni gori in Grmadi in za turistični poset obeh vrhov. S postajice v Mednem se bo prišlo skozi Vikre in dalje po Božičevi poti ali po Peskih v pičli uri na vrh Smarne gore, malo več časa pa po Westerjevi ali po dr. Pogacnikovi plezalni zavorovani poti čez Grmado. Vsekakor bodo z novim mostičem pridobili domačini ugodno zvezo z železniško postajo v Mednem, izletnikom pa se bo nudila možnost za lepe izletne kombinacije ob Savi sami ali pa na Smarno goro in Grmado.

Novi mostič pa je izredna zanimivost v tehničnem pogledu, saj višecnega lesenega mostu takega sistema nimamo v vsej državi. V načelu konstrukcije se da mostič v Mednem primerjati edino z novim velikanskim mostom med Belgradom in Zemunom: tu David, tam Goljat.

Vitanje

Dne 2. oktobra je bil naš trg čisto praznično razpoložen. Ze na predan so tržani prostovoljno razobesili zastave ter tako pokazali veselje nad prihodom našega dušnega nadpastirja, prevzvišenega knezoškofa g. dr. I. Tomažiča, ki je došel v naš skriti kraj k svoemu tovarišu iz dijaških časov, tukajšnjemu župniku g. Alojziju Musiju, obhajati jubilej študijskih let. Pripeljal je vzvišenega gosta avto naših vrlih gasilcev, šofiral ga je sam njihov poveljnik, tukajšnji tovarnar E. Tischler, ki je bil aranžer svečanega sprejema. Ni še mesec dni tega, ko se je izvršila slavna blagoslovitev tega avta od strani našega g. dekana kanonika Zagarja. Takrat je med drugimi kumovala tudi tukajšnja učiteljica gđna Lea Rott, ki je sedaj — po službeni potrebi — ponovno premeščena in zapusti te dni naš kraj. — V noči po sprejemu Prevzvišenega pa je gorelo v tovarni E. Tischlerja. Vrlim gasilecem se je posrečilo, da so po trudopolnem delu ogenj pogasili ter s tem preprečili nesrečo, ki bi bila lahko usodna za ves naš trg. Imenovani trpi veliko škodo. Pogorišče si je ogledal tudi Prevzvišeni, ki je tolažil hudo prizadete poveljnike tukajšnjih gasilcev.

St. M.

Spominčica na grob Lojzeta Golobiča

Bil je najlepši jesenki popoldan, ko smo dne 1. oktobra tam pri Sv. Križu sredi ljubljanskega polja izročili materi zemlji truplo Lojzeta Golobiča. Kakor mnogi drugi njegovi prijatelji in znanci tudi jaz skoraj nisem mogel verjeti, da je mrtav on, ki je bil ko cvet v pomladi življenja. Kako lepo pravi sv. pismo za tako priliko: »Očlovek — kakor cvetca na polju tako izveze; ker veter potegne mimo nje in ne obetane in ne pozna se več njeno mesto.« (Ps 102, 15—16.) Smrtina eapa je dahnila tudi vanj in ga zamorila. Pri pogledu na njegov grob sem vzdihnil sam pri sebi: »Moj dragi Odisej, tako si torej prijadral v ta mirni pristan po tolikih letih blodnje za ideal! Zdaj si se umiril; našel si v Bogu najvišji, neskončni ideal!«

Da, pokojni Golobič je bil vesekoli idealist. Poznal sem ga dobro. Bil je več let moj gojenec v šentvidskem zavodu in ožji belokranjski rojak. Par spominov iz njegovih gimnazijskih in bogoslovskih let, ki ga kažejo v idealni luči.

V osmi šoli je bil urednik hišnega dijaškega lista »Domače vaje«. Ko eva se nekoč pogovarjala o napredku lista, mi je reeno zatirjeval, da ga bo skušal dvigniti na višino »Mladikec«. Na tistem sem se nasmehlil njegovemu naivnemu pogumu, a obenem občudoval njegovo idealno stremljenje. Pa je tudi res list dvignil na višino, ki je bila v čast njemu in njegovim sotrudnikom, dasi je seveda še daleč zaostal za »Mladikec«.

Fant je kar hlastal po vsestranskem napredku. Pri raznih govorih in predavanjih je redno imel v rokah beležnico in avinčnik in si sproti zapisoval važnejše in zanimivejše mišli. Tako si je res kot pridna čebelica nabiral duhovnega bogastva. Ob

veaki idealni mišli in pobudi mu je, kar vidno obraz zažarel.

Ze v šesti gimnaziji se je bil odločil za bogoslovje. Malo pred maturo leta 1925 pa pride k meni in mi razodene, da misli iti v goriško bogoslovje, ker uboga, zatirana Primorska bolj potrebuje slovenskih duhovnikov kakor pa ljubljanska škofija. Obenem me je prosil, naj mu sestavim prošnjo na goriškega nadškofa dr. Sedeja za sprejem v ondočno bogoslovje in škofijo. Razložil sem mu, da bo težko kaj, ker ne bo mogel dobiti italijanskega državljanstva, brez tega pa ne državne subvencije za študije. A on je imel v svojem idealizmu trdno zaupanje, da bo šlo in ni odnehal. Vdal sem se in mu skiciral prošnjo na nadškofa dr. Sedeja. Kmalu je prišel njegov odgovor v tem smislu, kakor sem sam fantu stvar pojasnil. Nadškof se bridko pritožuje, kako mu še te slovenske duhovnike, kar jih ima, izganjajo v Jugoslavijo, kam šele, da bi njemu, bogoslovcu, dali državljanstvo. Toda koncem koncev pravi nadškof, da ga le sprejme na lastne stroške in na stroške še nekaterih drugih goriških slovenskih profesorjev.

Tako je prišel Golobič v jeseni leta 1925 v Gorico. Tista leta je bilo v goriškem bogoslovju polovico, včasih še nad polovico bivših šentvidskih dijakov, tako da so goriški bogoslovni profesorji nazivali zavod sv. Stanislava »steber goriškega bogoslovja«. Takrat so imeli slovenski goriški bogoslovci svoje krasno razvito prosvetno društvo, ki je neprimerno visoko nadkriljevalo društvo italijanskih bogoslovcev. In zupa je bil Golobič eden najagilnejših članov in doista društva. Italijanski kolegi so se ga bali, ker je ostro in spretno pobijal in zavračal njihov neumni šovinizem. O teh polemikah z njimi mi je mnogo pravil. S smehom mi je povedal med drugim, kako resno trdijo, da v nebesih govore samo italijanski jeziki!

Poleg idealizma so Golobiča vlekle v Gorico, oziroma na Primorsko tudi krvne vezi. Imel je

namreč v samostanu noterdamk v Trnovem pri Ilirski Bistrici dve sorodnici-redovnici, kamor je že kot dijak večkrat zahajal na obisk. Tudi ga je privlačil vder goriški temperament, ki je jako podoben belokranjskemu, in ista čustvenost; faktor, ki je prevladoval v vsem Golobičevem značaju. Vključ raznim neljubeznostim od strani italijanskih tovarišev, je bil rad v Gorici. A čudno, po drugem letu ga je iz Gorice nenadoma zaneslo na Reko, kjer se je bila malo let poprej ustanovila nova škofija, kamor je pripadla tudi trnovska dekanija. Ta okoliščina in pa njegov idealizem — kakor mi je sam utemeljil svoj korak, češ, v reški škofiji bom še bolj potreben kakor v goriški — ga je potegnil na Reko. Tam so mu bili profesorji škof Šajn sam in še nekateri kanoniki. Obenem pa so ga porabili za prefekta v dijaškem semenišču. Imeli so okoli 20 gojencev, samih Slovencev in Hrvatov, ki so jim pa bili v italijanskih šolah skoraj že uspalavi narodno zavest. V svojem narodnem navdušenju in idealizmu je začel Golobič kot prefekt takoj udarjati na veliki narodni boben in buditi zaspanke k narodni zavesti. Nепreviđenost, ki je lahko razumljiva, ki se pa ni obnesla. Ko bi bil delal bolj tiho in previdno, bi bil kaj dosegel, tako so ga italijanski predstojniki takoj odslovili in mu pokazali pot v Jugoslavijo. In tako je prijadral v 3. leto bogoslovja v Ljubljano. Ko me je ob tej priliki — kakor vselej, kadar se je vračal domov ali pa nazaj v šole — obiskal, sem mu rekel: »Ljubi moj Odisej, precej si že objadral in prijadral končno v Ljubljano. Tu pa zdaj ostani! in smejala sva se oba. In vedro je slika vse prizore iz svojega »narodnega dela« na Reki, ki se je tako nevhvaležno končalo.

Golobič kar ni mogel dočakati konca svojih študij. Vedno ga je gnalo v javno delovanje. Poleg tega, da je mnogo pisal v razne liste, je hotel biti tudi urednik »Orliča«. Predstojniki so seveda spoznali, da mu potem ostane premalo časa za študije

in so mu uredništvo odsvetovali, kar je pa pri svoji nestrpni delavnosti le težko prenesel. Zopet njegov mladostni idealizem, ki je seveda večkrat nerazodnen in pretiran. A je idealizem, v jedru zdrav in hvalevreden. Treba ga samo spraviti v prave meje in smeri.

Po tretjem letu bogoslovja je moral k vojakom. Zopet nov val, ki ga je pa zanesel proč od prvotnega cilja. Od vojakov se mi ni več oglasil. Iz tega sem slutil, da se vrše v njem veliki boji, a nisem mogel vmes poseči, saj niti vedel nisem, kje je. V rosnici: ko je doslužil vojske, se ni vrnil več v bogoslovje, ampak na filozofsko fakulteto v Zagrebu. Zvedel sem pozneje, da je tudi to storil iz idealnega nagiba. Poznal je svojo čustveno naravo, pa se je bal, da ne bi bil morda vreden duhovnik. Seveda je drugo vprašanje, je li bil ta strah opravičen. Taki, ki sami sebe dobro poznajo in so radi tega opretni, navadno niso v sramoto svojemu etanu. Posebno še, ker Bog pomilne podpira. A pustimo to! Tudi, če ni prav sklepal, je vendar plemenito mislil.

V Zagrebu je mnogo stradal, a nikdar klonil in neomajno vztrajal pri svojih verskih idealih. Kot profesor je upal tudi druge dvigati k njim, a mu ni bilo usojeno. A delal je to kot častnik in pisatelj skoraj do zadnjega dne svojega življenja.

In njegovo nenadno slovo od tega sveta nam je vsem znano. Kostna tuberkuloza, proti kateri se je boril v otroških letih in mislil, da jo je za vselej premagal, se je bila samo potuhnila, pa ga je zahrbtno napadla kot 32 letnega mladega moža ter ga je podrla v dobrem tednu. A še zadnje ure, ko se mu je že bledlo, je kazal svojo globokoverno idealno miselnost, ko je govoril samo o božjem in med drugim rekel prijatelju g. Kambiču: »Glej, tako mine vse, samo Bog nam ostane!« Minili so njegovi načrti, ki jih ni mogel izvršiti, prehitro minili njegovi dnevi, ki je tako ljubil življenje, a oetal mu je Bog, ki naj ga blažen uživa brez konca!

Ljubljanske vesti:

Ljubljane ne tiče ...

Ljubljana, 4. oktobra. S 1. oktobrom je stopil v veljavo novi pravilnik o pobijanju spolnih bolezni. S tem pravilnikom so bile vse javne hiše v državi ukinjene. Pravilnik odreja tudi strožje odredbe glede pobijanja spolnih bolezni na že okuženih osebah, zlasti strožjo kontrolo nad moškimi, ki nameravajo stopiti v zakon. Določba glede javnih hiš pa mnogo bolj tiče druge pokrajine v državi, ne pa Slovenije, najmanj pa Ljubljano.

V Ljubljani, kjer je biva avstrijska policijska oblast tolerirala javne hiše — znani so na primer skandali iz leta 1904 — so bile javne hiše ukinjene takoj po prevratu. Z odredbo tedanjega poveljnika dr. Verstovskega sta bili obe javni hiši v Ljubljani uklenjeni že meseca novembra 1918. Ta odredba je ostala v veljavi vse do danes in so jo obdržale vse pravne naslednice tedanje deželne vlade, to se pravi pokrajinskega namestništva, veliko županstvo, oblastni odbor in sedanja banska uprava. Po zlomu Avstro-ogrske v Sloveniji res ni bilo nobene tolerantne javne hiše.

Novi pravilnik je torej dejansko samo razširil

sedanje stanje v Sloveniji na vso državo. V južnih pokrajinah je bilo do sedaj prav tako, kakor pred dobrimi 30 leti v Ljubljani. Razne starejše ženske, po večini židovskega porekla, so izrabljale mlada dekleta, pri tem gnusnem poslu pa so seveda dobro zaslužile, medtem ko so dekleta po večini stradala. Novi pravilnik je taka nesocialna razmerja in početa končno le ukinil in preprečil javno tolerirano nemoralo.

Ob tej priliki omenjamo še, da se zakon o pobijanju spolnih bolezni v Ljubljani strogo izvaja in da morajo ženi redno predložiti zdravniško spričevalo. Nekaj brezvestnih ženinov, ki so hoteli okuženi stopiti v zakon, je bilo že osramočenih, ker so morali nepričakovano odpovedati poroko — niso namreč dobili zdravniškega spričevala.

Javnost je zakon o pobijanju spolnih bolezni pozdravila s simpatijami, želja vseh dobro mislečih pa je, da bi se še razširil, namreč, da ne bi bili javnemu nadzorstvu podvrženi pri porokah samo ženi in da zakon ne bi prepovedal samo toleriranih hiš, temveč bi določal strožje sankcije tudi za skrito in zato bolj nevarno nemoralo.

V nedeljo 7. oktobra ob 11 v dvorani hotela »Union«

JAVNO ZBOROVANJE

Akcije »Svoji k svojim« za nakup domačega blaga. Vsi na zborovanje!

⊙ Vigrednice iz Ljubljane in okolice v ljudno vabimo, da se udeležijo sv. maše za pokojnega Ljuzeta Golobca, ki bo v soboto ob pol 7 pri o. fr. frančiškanih v kapelici za glavnim oltarjem. Med sveto mašo bo tudi prilika za sv. obhajilo, ki naj ga po možnosti vse darujejo zanj, ki je ves zrastle z našo »Vigredjo«. S tem se mu vsaj deloma oddolžimo za njegovo ljubezen do našega lista. — Konzorcij »Vigredis«.

⊙ Združenje čevljarjev. Podpisano združenje vabi vse svoje člane, da se gotovo udeležijo shoda, ki ga priredi akcija »Svoji k svojim« v nedeljo, dne 7. t. m. ob pol 11 dopoldne v veliki dvorani hotela »Union«, kjer bo govoril tudi naš član o naših najaktualnejših stanovskih interesih. Vabijo se tudi vsi čevljarski pomočniki, delavstvo, trgovci in industriji naše stroke ter naši prijatelji, da se sigurno polnoštevilno udeležijo tega za našo stvar veličastnega shoda.

♥ Ako Vam seč (voda) ni v redu, ako ste kdaj občutili ledvice, morate piti

Radensko!

Poskusite samo nekoliko dni redno piti Radensko ki Vam bo ojačila izločanje seči, temeljito očistila kri in ledvice ter preprečila postanek kamenčkov in skleroze.

⊙ Oblastni in krajevni odbor Združenja vojnih invalidov in Ljubljani pozivljata svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo velikega zborovanja Narodne odbrane, ki bo v nedeljo, dne 7. oktobra t. l. ob pol 11 v dvorani ali pa na vrtu hotela Union, in katerim se otvori teden akcije »Svoji k svojim«.

⊙ Christofov učni zavod v Ljubljani je otvoril dne 3. t. m. na slovesen način svoje 31. šolsko leto. Sprejetih je bilo 78 gojenk in gojencev ne le iz naše države, temveč tudi iz Avstrije in Italije, kar brez dvoma izpričuje, da uživa ta zavod vsestranski ugled in zaupanje.

⊙ Električna zadruga v Šiški bo v nedeljo, dne 7. in 14. oktobra prekinila električni tok od pol 8 do pol 12 dopoldne.

⊙ Parna kopel OUZD je od 9. oktobra odprta štirikrat tedensko od 14—18 in sicer ob torkih in sobotah za moške, ob sredah in petkih za ženske.

⊙ Na mestni klavnic Ljubljanski se bo prodajalo v soboto, dne 6. t. m. ob 15 na prosti stojnici prašičje meso po znatno nižji ceni.

⊙ Kritični časi tudi za — tičarje. Jesenski čas — od septembra do konca novembra — je bil

Mariborske vesti:

Občni zbor društva „Šola in dom“

se je vršil v sredo, dne 3. oktobra 1964 zvečer v dvorani »Apollo-kinac«. Udeležba staršev šolarjev in prijateljev šole je bila zelo lepa. Zborovanje je otvoril predsednik dr. L. Poljanec, ki je pozdravil predvsem zastopnika mestne občine župana dr. Lipolda, zastopnika policije in časopisja.

Za predsednika je bil na predlog Fr. Zebota izvoljen Andrej Laharnar, ki je spretno vodil zborovanje.

Tajnik Zebot je prečital zapisnik zadnjega občnega zbora, nakar je društveni predsednik dr. Poljanec podal izčrpano poročilo o delovanju društva v zadnjem poslovnem letu. Poudaril je, da je šla mestna občina društvu hvalevredno na roko, ravno tako tudi slovensko dnevno in posebej lokalno časopisje. Lep uspeh se je dosegel s kinopredstavami, ki jih je društvo priredilo skupno s Podmladmom Rdečega križa. Predstave so v vsakem oziru dobro uspele. Tudi nova institucija društva »Vzgojna posvetovalnica«, ki jo spretno vodi strokovni učitelj Martine, kaže že lepe uspehe. Društvo je po svojih funkcijah sodelovalo pri pedagoškem tednu, ki ga je organizirala dobro delujoča, pedagoška centrala v Mariboru. Iz odbora sta žal izstopili za bodoče društveno leto odbornici gospe Hinterlechnerjeva in bla-

gajnica Plantanova, ki sta zelo živahno delovali za razvoj društva.

Nato je sledilo tajniško poročilo, iz katerega posnemamo, da je imelo društvo 5 odborov, katerih so se udeleževali tudi zaupniki staršev iz posameznih šol in ravnatelj oziroma upravitelji posameznih mariborskih in okoliških učnih zavodov. Blagajniško poročilo je podal blagajnik g. Jože Masten. Pismena zahvala je bila izrečena dobrotnikom društva, posebej posojilnici in nabavljalnici zadrugi drž. nameštencev, ki sta darovali znatne zneske za društvene namene. V imenu revizorjev je višji kontrolor Rožman poročal, da je poslovanje blagajne in knjig vzorno in je predlagal razrešnico odboru in blagajniku.

Za predsednika društva je bil ponovno soglasno izvoljen dr. L. Poljanec. V odbor pa so bili izvoljeni: Franc Minafič, dr. Dernovšek, Franc Pagon, Ljudmila Bračič, Ivan Humar, Franjo Zebot, dr. Franc Hojnki, Jože Masten, gospa Lengar, Franc Orel, Hubert Pelikan, Ivan Feinig in Matko Božičev. V nadzorstvo: Ivan Lovše, Franc Rožman in Ivan Hübl.

V imenu občine je pozdravil občni zbor župan dr. Lipold, ki je razložil program o delovanju občine na šolskem polju. Predsednik je nato zaključil občni zbor s pozivom na vstrajno in sporazumno delo.

⊙ Napredovanje. Iz V. skupine je napredoval v IV-II. državni pravdnik Franc Sever v Mariboru. Čestitamo!

⊙ Poročila sta se dr. Branko Verčon, odvetniški kandidat v Mariboru, in gđc. Milena Engelmanova. Bilo srečno!

⊙ Zastojne licitacije. Že v tretje je bil na dražbi pri mariborski carinarnici osebni avtomobil znamke Austro-Daimler; pa tudi tretja dražba je potekla brez kupcev, čeravno so sedaj znižali ceno avtomobila od 50.000 na 40.000 dinarjev.

⊙ Ovira je padla. Včeraj je končno padla ovira, ki je zapirala prehod s Kralja Petra trga proti Pobrežju. Turkovo hišo so podrli do temeljev, ki bodo ostali v zemlji. Prostor bodo sedaj planirali ter podrli tudi še zraven stoječe poslopje, ki je last magdalenskega župnišča.

⊙ Nove in izbrisane obrti. V meseču avgustu je izdala mestna občina 9 novih obrtnih dovoljenj, v istem času pa je obenem prenehala 9 dosedanjih obrti.

⊙ Smrtonosna eksplozija. V Lastomercih je postal žrtev nenadne nesreče posestnik in prevzikač Martin Roškar. Neprevidno je ravnal z dinamitno patrono, ki mu je eksplodirala v rokah. Eksplozija dinamita mu je zadala strahovite rane po telesu, radi katerih je kmalu podlegel. Pokojnik je bil spoštovan in znan kot dober in napreden gospodar.

⊙ Gobe prinesle zaslužek. Malokdaj je bilo na Pohorju toliko gob, kakor letos. Gozdovi so jih polni, če bi pa še padlo nekaj dežja, bi bilo vse pokrito z gobami. Nabiranje in sušenje gob prinaša ljudem sedaj zaslužek. Lepo belo posušeno in izbrano blago plačajo trgovci za kg 20—25 Din.

⊙ Hrtenico si je zlomil. V Breznu se je smrtno ponesrečil posestnik Pavel Špegel. Gnal je živino na napajališče, pa mu je na mokrih tleh spodrsnilo. Padel je tako usodno, da si je prelomil hrtenico ter je za posledicami zadobljene poškodbe umrl.

Dobeno - nova izletna točka

Ljubljana, 4. oktobra.

S kamniške železniške proge občudujejo potniki sredi visokega gričevja med Črnučami in Trzinom pravkar dovršeno lepo leseno poslopje, ki se oddaleč vidi kakor pravi planinski hotel. To je dom na Dobenu, ki ga je postavil podjeten posestnik za zavetišče izletniškim družbam, ki skozi vse leto prihajajo na to malo znano, a lepo izletniško točko.

Dobeno je pravzaprav najvišja točka v vrsti gričevja, ki se vleče od Savske doline proti Mengšu. Najvišji vrh je menda visok 650 metrov, pokriva pa ga pašniki in polja, ki predstavljajo v zimskem času najidealnejše smuške terene. To so kaj kmalu spoznali smučarji iz Trzina in iz Domžal, ki zdaj že par let smučajo po Dobenu. Tudi Ljubljancem so se že močno priljubili smuški izleti na Dobeno, ki je tako blizu Ljubljane, da ga naša prestolnica že lahko priteva med svojo bližnjo okolico kakor Šmarno goro. Dobeno je znano ne samo zaradi svojih smuških terenov, ampak predvsem zaradi krasnega razgleda, ki se nudi z visokega hriba

na vso kamniško in gorenjsko stran, zlasti pa seveda na belo Ljubljano.

Na Dobeno vodi dvoje zložitnih poti, ki jih je dobro markiralo SPD. Iz Trzina vodi pot mimo romantične okolice, v kateri leži znani grad Habach, na spodnje Dobeno, od tod pa na vrh k novemu domu. Pot je dolga petdeset tri četrt ure. S Črnuč pa vodi prav tako prijetna pot, ki je samo za nekaj minut daljša. Ker imajo Ljubljanci tako pogosto vlakovno in avtobusno zvezo s Črnučami, je pot na Dobeno postala prijeten popoldanski izlet, ki se bo mešancom prav tako priljubil kakor izlet na Šmarno goro.

Novi dom, ki je postavljen na vrhu Dobena, je prav lepo, v domačem planinskem slogu, zgrajeno leseno poslopje z dvema velikima verandama, s katerih je lep razgled na vse strani. Dom ima v pritličju kuhinjo in prostorno jedilnico, v prvem nadstropju pa je 5 tujinskih sob. Namenjen je poletnim in zimskim izletnikom in bo celo leto oskrbovan. Slovesno ga bodo otvorili v nedeljo popoldne.

Kulturni obzornik

Tikanje, vikanje in onikanje o našem knjižnem jeziku

Civilizacija dvajsetega stoletja je povsem spremenila gospodarski, socialni in politični način življenja, pa ni prizanesla niti narodu, ki se izživlja v umetnosti in jeziku, kajti politični potresi razburjajo tudi sicer morda miren jezikovni razvoj kakega naroda. Tako je neizmerno hitri tempo v življenju zadnjih desetletij tudi razvoj slovenskega jezika tako pospešil, da vsi že komaj čakamo izida novega slovenskega pravopisa, ki bo zaustavil prehitri razvoj vseh mogočih pismenih oblik in tako napravil potrebni red v današnji zmedenosti slovenskega knjižnega jezika. Podlaga temu novemu pravopisu bo preprosti, živi govor našega človeka z dežele in knjižni jezik približno zadnjih sto let, ki temelji predvsem na centralnih narečjih slovenskega jezika.

Zajemljivo je vprašanje, kako bo novi pravopis rešil problem tikanja, vikanja in onikanja v našem pismenem jeziku.

Prav v tem vprašanju, se mi zdi, nas je današnja civilizacija precej pokvarila, da smo se odtujili jeziku preprostega ljudstva; zato je tudi v knjigi naših dni začelo tikanje izpodrivati vikanje.

Otrok preprostih kmetijskih staršev pravi očetu in materi: vi. To je znamenje spoštovanja, ki so ga otroci dolžni staršem in tujcem in sploh starejšim ljudem. To vikanje najdemo tudi pri starejših pisateljih in v zapiskih narodnih pripovedk in pesmi. Glejte, kako sirota Je-

rica spoštuje svojo pravo mater, a zaničuje hudobno mačeho, ki jo tika:

»Mati, mati, mamica!
Hudo imam pač mačeho:
kadar ona češe me,
tāk z grebeni strže me,
da mi teče črna kri.
Ko ste vi česali me,
gladko ste česali me,
milo božali ste me...«

(Narodna: Sirota Jerica.)

Tudi ko govori dobro vzgojen otrok o svoji materi ali o očetu, ne rabi ednine, temveč množino. »Kaj poreko oče?« se sprašuje Finžgarjev prvošolec Francelj. In pisatelj, ki prav posebno živ in pišejo iz preprostega jezika, rabijo v teh in takih primerih vikanje in onikanje, n. pr. Stritar, Erjavce, Finžgar, Cankar i. dr. Preznačilne so Erjavčeve besede o tem vprašanju: »Tvoja mati je bolna, kajne?« vpraša ga gozdar. Te besede so Tončka zbudile. Tako ni nihče o njegovi materi govoril, vsak je rekel: Mati so bili, so rekli. (Erjavce, Hudo brezno.) Preprosto ljudstvo omika duhovnika, učitelja, uradnika, sodnika celo takrat, kadar z njim govori. Slišal sem stavek: »Slišjo, gospod, don's so jo pa dobro povedal.« (Tako mi je rekel neki očanec iz škofljanske okolice.) Podobno odgovori v Valjavevi pripovedni pesmi »Pastire«: »Vnanajst pokornih junov« preprostega pastirja, svojega gospoda: »Vaša gnada, kaj bi rada?«

Ta znamenja spoštovanja niso nikakega tujeja izvora, ampak pristno domača. Zajemljiva so ta vprašanja tudi med Hrvati ob našem Jadranu. Naši primorski otroci nazivajo očeta »vica, mater »tice, ko govore z njimi; če pa govorijo o njem, pa rabijo vedno le ednino. Torej

je naše: gospod so prišli k nami — res nekaj čisto slovenskega! Nekaj posebnega pa najdeš v našem Primorju v razmerju med ženo in možem. Žena namreč pravi o svojem možu: oni jesu došli! To spoštovanje si moremo razložiti iz nizkega položaja žene na vzhodu (Grki, Bizantinci) ali pa je to ostanek starega slovenskega spoštovanja do poglavarja zadrge. Enako spoštujejo Hrvati gospodko: sodnika imenujejo »poglaviti«, upravnega načelnika »prěsvetlie, duhovnika »prěčasnie — in vse vikaajo. In v primorskih mestih, kjer moreš še vedno najti ostanke nekdanje patrijske omike, zlepa ne naletiš na tikanje. V teh mestih se še celo nad človekom iz kmetijskega primorskega zaledja zgražajo, če koga nagovori s »tice, češ, ta pa še ni videl šole. Tamkajšnje šole torej vzgajajo mladino k spoštovanju starejših.

Pri nas na Slovenskem je pa vpliv civilizacije vse močnejši. V meščanskih družbah otroci že kar na splošno tikajo svoje matere in očete. Res je, da je to znamenje neke velike skupnosti, prisrčnosti in bratstva, ki vlada v družini. In končno — ne le meščanski otrok, tudi kmetijski otrok in odrasli človek zaupno moli: Oče naš, ki si v nebesih... in poje tisto lepo pesem o Materi božji: Ti, o Marija. V teh primerih stopi spoštovanje nekoliko v ozadje in da prostor zaupni prisrčnosti. Isto se zgodi, kadar se z neznanim človekom, ki si ga vikal, spoznaš in morda celo spoprijateljiš. Potem mu pa lahko rečeš: »Ej, brate, kako tiče, kot te nagovori brat z juga, ki te že od vsega početka imenuje brata.

Tudi naši pisatelji in pesniki, ki so se že odmeknili od sloga starejših piscev in od preproste ljudske govorice, dovolijo, da otroci, ne le meščanskih družin, temveč prav tako iz kmetijskih, tikajo očeta in mater. Pavel Golia n. pr. piše v igrici »Peterčkove poslednje sanje«:

»Mamica, mamica, spomni se name in prōsi nebesko mamico,
naj še mene k sebi vzame!
Odkar so te deli v črno jamico,
me srček boli
vse dni in noči...«

V današnji knjigi torej prevladuje tikanje iz meščanskih družin in prav od tam so prišli ateki, mamice, hčerke in sinčki in zamenjali naše matere, očete, sinove in hčere.

Kaj torej: ali spoštovanje ali prisrčna domačnost in zaupnost? Mislim, da je pravilneje, če damo spoštovanju naših preprostih ljudi in starejšim pisateljem prednost pred civilizirano meščanskih družin. Francé Jesenovec.

Naš veliki grški prijatelj

je dr. Mihail Laskaris, profesor solunskega vseučilišča. Izhaja iz znamenite in izredno bogate rodovine Laskaris na Krfu in bi bil mogoče brezskrbno živeti od rente, ali z vsem ognjem mlade duše se je posvetil proučevanju zgodovine. V tem oziru je vplival namj njegov ujec dr. Andreas, vseuč. prof. v Atenah, priznan učenjak in vodja grških bizantologov na kongresu v Sofiji. Po odlično končanih študijah v Atenah je izpopolnjeval Laskaris svoje znanje v Parizu in pa v Beogradu, kjer se je v dveh letih ne samo popolnoma naučil srbohrvatskega jezika, ampak tudi dobila spoznal naše razmere in položaj leta 1926 doktorske izpite na temelju znamenite disertacije o bizantinskih princih na srbskem dvoru. Še istega leta je postal na novi univerzi v Solunu profesor za zgodovino in kulturne razmere balkanskih narodov.

Od te dobe je vzbujal pozornost ne samo a predavanji, ampak tudi z izvrstnimi razpravami iz jugoslovanske zgodovine. Napisal je n. pr. daljšo študijo o dalmatinskem mislecu Tomaseu kot na-

V tovarni „Ika“ začno zopet delati

Kranj, 4. oktobra.

Danes so bila ponovna pogajanja v tovarni »Ika«. Pogajanja je vodil g. okrajni podnačelnik Malnič. Po večurni razpravi, ki je bila mestoma zelo burna, se je vendarle dosegel delovni sporazum. Največjo zaslugo pri tem ima g. okrajni načelnik. S svojo objektivnostjo in previdnostjo je obredel vse težkoče in privedel do delovnega sporazuma, ki obsega v glavnem ta-le določila:

1. Novo regulirane in izboljšane plače ostanejo, kako so se ugotovile že na prejšnjih pogajanjih. Danes so se deloma se izboljšale. Te plače ostanejo v veljavi najmanj do 31. decembra 1934.

2. Ker se podjetje s 1. januarjem 1935 preobrne, se sklenitev kolektivne pogodbe preloži na poznejši čas.

3. Na delo pridejo brez izjeme vse delavke. Delati prično 5. oktobra. To velja za bližnje. One, ki stanujejo izven Kranja, morejo nastopiti delo tudi že 5. oktobra, če bodo obveščene. Najkasneje pa v ponedeljek 8. oktobra.

4. Akordno delo mora biti plačano saj 10% višje, kakor so normalne urne mezde.

5. Podjetje ne izvaja radi tega spora nikakih konsekvenc napram delavstvu.

V splošnem je izid tega boja povoljen za delavce, zlasti še v tem, da se je organizacija uveljavila v celnem obsegu. Delavke so držale ves čas boja — razen nekaj izjem — vzorno disciplino. Ves čas ni bilo nikake malodušnosti kljub temu, da se je hotelo vplivati na to od delodajalske in celo od delavske strani. Tukaj se je jasno pokazalo, da je le w slogi moč. Delavke tovarne »Ika« naj bodo za zgled tudi ostalemu delavstvu v Kranju.

Ob grobu Tonce Hmelakove

Po vsej Sloveniji in posebno še na Notranjskem je žalostna vest o prerani smrti gospe Tonce Hmelakove z Rakeke globoko pretresla vse, ki so jo poznali in jo radi njene tihe, skromne plemenitosti, darežljivosti in priske dobrote visoko spoštovali. Sredi najlepše življenjske dobe v svojem 45. letu je morala zapustiti ta plemenita, dobra žena in mati svojo družino, vse svoje sorodnike, prijatelje in znance, katerim je ostal v žalostnih srcih najsvetlejši spomin nanjo. Zato bo vsaka misel nanjo povsod in ob vsaki priliki priča o najgloblji, udani spoštivosti, v kateri se bodo premnoga srca skozi leta in leta ubrala ob spominu na blago pokojnico v pobožni molitvi.

Tonca Hmelakova se je rodila dne 17. jan. 1892 kot najstarejša hčerka znani in ugledni družini Kobljevi z Borovnice. Zelo mlada se je pred svetovno vojno poročila z Franjom Zagarjem, lesnim industrijalcem iz Markovca, ki se je s svojo smoteno delavnostjo in velikopoteznimi trgovskimi sposobnostmi vrstil med največje naše izvozne lesne tvrdke. V tem zakonu sta se jima rodila dva sinova Line in Franc ter hčerka, ki je pa v zgodnji mladosti umrla. Sredi lepega družinskega življenja, v katerem je bila gospa Tonca svojemu možu v borbi z vsemi trgovskimi težavami pri izpeljavi njegovih široko zasnovanih načrtov najboljša in najtrdnjša opora, je nenadoma tik po svetovni vojni, začasa italijanske okupacije na Rakeku, ugrabila smrt ženi vzornega moža in obema sinovoma skrbnega očeta. Nekaj mesecev nato ji je, globoko potrti zaradi izgube moža, umrl še oče Anton Kobi, na katerem je vedno visela z udano otroško ljubeznijo. V povojnem vrvežu je morala vzeti vse obsežne obrate lesne industrije po pok. možu v svoje roke in vodila jih je samostojno, dokler se ni v l. 1920 omožila s Franjom Hmelakom, lesnim industrijalcem iz Lokavca v Vipavski dolini, ki je kot skrben mož in visoko čislani večak v lesni stroki prevzel vodstvo vsega obratovanja in trgovanja tvrdke Franjo Zagar, tako, da se je njegova žena mogla tembolj posvetiti družinskemu življenju in vzgoji svojih sinov. Rodila se jima je hčerka, ki je v najznejšji otroški dobi umrla. V zvezi z rojstvom in smrtjo te hčerke je bila

vajalcu srbskih narodnih pesmi v novo grščino in dve razpravi o pečkih patriarhatu. Leta 1933 je izšla v atenskem časopisu Les Balcan razprava o vlogi Grkov v Karadordjevi srbski vstaji proti Turkom. O naši zgodovini je predaval na univerzah v Belgiji in Rumuniji in za prihodnje šolsko leto je že dobil povabilo od francoskih univerz, naj ima nekaj predavanj o naši preteklosti. Pri tem pa nastopa vedno kot naš odkritosrčni prijatelj ter nam odpira vrata v široki svet in nam pridobiva prijatelje, kar je tem važnejše, ker ima v vsej srednji in zapadni Evropi izvrstne zveze ne samo med znanstveniki, ampak tudi v odločujočih političnih krogih. Po grških in tujih revijah piše nešteto ocen in referatov o jugoslovanskih knjižnih novostih. Zato ni čudno, če ga je naš kralj Aleksander odlikoval z redom Jugoslovanske krone.

Mnogo je napisal tudi iz področja romunske zgodovine. Romunska znanstvena akademija ga šteje za svojega člana. Bolgarom je odkril, ocenil in izdal najstarejšo bolgarsko listino iz dobe Ivana Asena II. Njegovih razprav o Bolgarjih je cela vrsta, deloma v bolgarsčini deloma v drugih jezikih. Njegov prihod na bizantološki kongres je bila za Bolgare prava senzacija. Več dni so vsi bolgarski dnevniki posvečali prof. Laskarisu cele stolpce. Piše svoja dela ne samo v novogrščini, ampak popolnoma obvlada tudi latinščino, francoščino, nemščino, angleščino, italijanščino, erbohrvaščino, bolgarsčino, romunščino, staroslovenščino in deloma tudi ruščino.

Izvestne sile so skušale v zakulisju kongresa napraviti spor med prof. Laskarisom in srbskim delom naše delegacije. Kot star, intimni Laskarisov prijatelj sem skušal razbiti te jasno preračunane intrige, ki so hotele izrabljati tudi dejstvo, da se Jadranska straža niti z vrtico ni zahvalila g. Laskarisu za izredno požrtvovalnost ob priliki početla članov Jadranske straže na Rfku, dasi se je g. Laskaris radi tega oblika nalašč pripeljal iz

ljubeča mati teko hudo prizadeta, da se ni nikoli več opomogla: začela je bolehati in vsi pretresljaji krute usode so začeli polagoma izpodkopavati njeno zdravje, dokler ni za vedno zatisnila oči.

In včeraj so jo vsi brezštevili, ki so jo ljubili in spoštovali, spremili na zadnji življenjski poti od njenega doma na Rakeku do družinske grobnice ob turobnem tuljenju sirene na žagi, ki je vse globoko pretresla. Npregledna množica, ki ji je izkazala zadnjo čast in spoštovanje, brezštevili venci svežega cvetja, nešteti šopki in globoka ginja žalost velike množice, ki se je zgnila na pokopališču okrog grobnice — vse to je bil živ dokaz pri ljubljenosti pok. Tonce Hmelakove med vsemi sloji in v vseh krogih. Ko je gospa Maša Gromova ob odprtem grobu v lepih, priskrbljenih besedah opisala svojo dobroto in darežljivost, ki jo je še prav posebno izkazovala med vojno najbednejšim beguncem iz bojnih krajev, orisala v ginljivih besedah njeno plemenito življenje in jo postavila za vzgled in vzor najidealnije žene in matere, se je vsakemu v očeh utrla solza in kanila k njenemu grobu v poslednji, najtišji pozdrav.

Naj bo dobri, nepozabni Tonci Hmelakovi lahko domača zemlja, na kateri je bilo vse njeno življenje — ena sama velika plemenitost in dobrota...

Ako opazate

da Vam popuščajo živci,
če Vas skrbi močno bitje
srca in visoki krvni tlak,
ako nemirno spite;

tedaj

pijte kavo Hag, ki je za-
jamčeno oproščena kofei-
na. Edina prava zrnata
kava za zdrave in bolne

Kava Hag

Novi grobovi

† Prof. dr. Angel Ruspini. Na Liscach pri Zidanem mostu je nenadoma umrl g. dr. Angel Ruspini, profesor in dekan zagrebške bogoslovne fakultete. Pokojni je bil star 62 let, profesor na bogoslovni fakulteti zagrebškega vseučilišča je postal leta 1911, prej je pa bil 12 let profesor cerkvenega prava v bogoslovju v Djakovu. Profesor Ruspini je bil eden izmed najboljših strokovnjakov iz cerkvenega prava. Znanstvene članke in ocene je objavil v raznih revijah. Pokopali ga bodo na zagrebškem pokopališču Mirogoju. Naj mu sveti večna luč!

Osebnosti

== Poroka. Včeraj ob 5 popoldne je knezoškof dr. Gregorij Rožman poročil v škofijski kapeli gđ. Malči Jenkovo iz Ljubljane in gosp. Franca Planinška iz Železne Kaplje, uradnika OUZD, ter škofovega ožjega rojaka. Za priči sta bila dr. Reichmann, sodnik iz Prevalj in gosp. Viktor Perpar, trgovec iz Ljubljane. Mlademu paru naše iskrene čestitke!

Soluna na Krf in jim kljub svojem visokemu položaju ves dan razkazoval Krf in jih na svojem domu pogostil.

Ker sem bil prepričan, da mi bo kot prijatelju govoril odkrito in iskreno, me je zanimala njegova sodba o naši delegaciji in to tembolj, ker se je nekaj dni poprej prof. Zlatarski, največji bolgarski učenjak, tako lahko oziral o ljubljanskem vseuč. profesorju Mitku Kosu. Laskaris mi je izjavil, da je napravila jugoslovanska bizantološka delegacija, pod vodstvom vseuč. prof. Šišića iz Zagreba in Petkovića iz Beograda, nanj odlični vtis, zlasti pa so ga zadivila predavanja Slovencev N. Zupanica, Mesenela, poljskega Slovenca Moleta in pa Milka Kosa, čigar dela, zlasti Zgodovino Slovencev, cenijo zelo visoko. Povedal mi je, da občuduje mariborsko Zgodovinsko društvo. Toplo mi je postalo pri srcu, ko je izjavila ta prvovrstna mednarodna znanstvena kapaciteta, da bi Časopis za zgodovino in narodopisje, glasilo tega društva, služil v čast tudi največjim znanstvenim ustanovam v zapadni Evropi.

Na vprašanje, kdaj poseti našo državo, mi je odgovoril: »Upam, da pridem kmalu v Ljubljano in Maribor. Pripravljam namreč delo o našem Kopitarju, ki je dal Goetheju idejo in vzpodbudo, da je prevajal grške narodne pesmi v nemščino in tako seznanil zapadni svet s kulturnimi vrednotami grškega naroda in to ravno v dobi, ko so Grki dvignili orožje proti Turkom. Svoboda si Grki ne bi izvajali samo z orožjem. Kulturne vrednote so igrane vsaj isto, če ne važnejše vlogo. Na nje pa je preko Goetheja prvi opozoril svet vaš Kopitar. Hvala vam zanj! Pozdravite Jugoslavijo in Slovenijo, ki je še, žal, ne poznam dobro! Nato mi je izročil svoje največje delo s posvetilom in oddaljal z avtom na soliški aerodrom, da odleti na slavistični kongres v Varšavo.

Prof. Jan Sedivý.

Koledar

Petek, 5. oktobra: Placit in tovariši, mučenci.

Ostale vesti

Z nabiranjem novoletnih oglasov za razne časopise se je v nekaterih krajih že pričelo. Zato opozarjamo naše cenjene stalne inerente, da oddajo svoja oglasna naročila samo našemu stalnemu zastopniku (podružnici, poverjeniku dotičnega kraja) oziroma, če v kraju tega ni, onim nabiravcem, ki se izkažejo z našim pooblastilom ali pooblastilom domačega oglašnega biroja ali založništva. Naročil od drugih akviziterjev sploh ne bomo sprejemali.

— Oblastni odbor Narodne Odrbane v Ljubljani obvešča vse, ki se udeležijo javnega zborovanja akcije NO »Svoji k svojim« v nedeljo 7. t. m. v veliki dvorani hotela Union, da se lahko poslužijo polovične voznine, ki je odobrena strelskim družinam s tem, da kupijo na odhodni postaji cel vozni listek in železniško objavo za 5 Din. Objave se bodo žigosale za povratek dopoldne na strelišču in v hotelu Union, zvečer pa v Kazini. Istočasno naznanja, da bo sestanek izvršilnega članstva NO v nedeljo, dne 7. t. m. ob pol 15 v prostorih Zveze kulturnih društev v Ljubljani, Kongresni trg 1/II.

— Sv. maša na Kumu bo v nedeljo, 7. oktobra, ob 10 dopoldne. Vabljeni so ruderji in nameščenci iz Zagorja, Trbovelj in Hrastnika. Počistniški dom za rudarsko dečo je dograjen.

— Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, ušesu (Hexenschuss) se uporablja naravna »Franz Josefova« voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala.

— Kolečna, dražljivega strupa v zrnati kavi, naj se po nasvetu zdravnikov in znanstvenikov ogibajo vsi, ki morajo varovati svoje notranje organe, kot srce, ledvice, želodec in čreva. Iznajdba kofeina proste kave Hag, o kateri se opravičeno govori, da je blagoslov za človeštvo, omogoča brezskrbno uživanje prave zrnate kave vsem, tudi občutljivim in deci. Kava Hag nudi dragocen užitek prave zrnate kave, ker kofein nima z okusom in aromo nič opravka. Kava Hag lahko pijete celo zvečer, močno turško, moka ali črna, ne da bi se morali bati motenj v spanju. Poskusite enkrat. Ni boljše in zdravjese zrnate kave, kot je kava Hag.

— Vsaka gospodinja, ki hoče svoje perilo ohraniti dolgo let, pere dosledno le z Zlatorog-ovim terpentinovim milom. Zlatorog-ovo terpentinsko milo sestoji le iz najboljših surovin, vsled česar zanjamo ne škoduje niti najfinejši tkanini. Zlatorog-ovo terpentinsko milo je domač izdelek. Priporočamo ga vsem gospodinjam!

— Cenj. čitatelje opozarjamo, da redno uživajo Radensko, ki je za zdravje nujno potrebno pa istočasno izborna pijača.

— Pasja steklina v Zagrebu. V Zagrebu so te dni ubili tri stekle pse, ki so obgrizli štiri osebe, da so morale iskati pomoč v Pasteurjevem zavodu. Zaradi tega je mestna občina proglasila 40 dnevni pasji kontumac.

— Jugoslovanska knjigarna r. z. o. z. v Ljubljani priporoča sledeče knjige: Algermissen, Das soziale Königtum Christi. 170 str. nevez. 64 Din. — Allers, Sexualpädagogik; Grundlagen und Grundlinien. 270 str. kart. 90 Din. — P. Theodosius Briemle, Christi Königtum. Devet priložnostnih pridig in stanovski nagovori. 72 str. vez. 55 Din. — Fattinger, Der Katechet erzählt. Beispielsammlung für Schule, Haus, Kanzel und Beichtstuhl in Anlehnung an den neuen österreichischen Katechismus. 608 str. vez. 100 Din. — Faustmann, Christkönigtum. Sešt govorov o Kristusu Kralju. Okrožnica papeža Pija XI. za katoličane. 87 str. nevez. 13 Din. — Fersl, Erinnerungen. I. zvezek. Im Heerbann des Königs. 87 str. nevez. 23.50 Din. — Frodl, Das Königtum Christi. Erläuterungen zu den beiden Rundschreiben Pius XI. über das Königtum Christi und über den Frieden, mit einer Uebersetzung der beiden Rundschreiben. 150 str. vez. 50 Din. — Meyenberg, Jesus der König und sein Königreich in der Hl. Schrift. 64 str. nevez. 28 Din. — Oppenheim, Das Königtum Christi in der Liturgie. 77 str. nevez. 27 Din. — Schnettler, Christus und die Rätsel des Lebens. Zbirka pridig za vse leto. 255 str. nevez. 110 Din. — Schumacher, Christus, unser König. Casu primerne misli o kraljestvu božjem. 62 str. nevez. 36 Din.

— Pri poapnenju arterij v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine »Franz Josefove« vode iztrebljenje črevesa brez budega pritiska.

Celje

§ Nocoj ob pol 9 vsi v Narodni dom na družabni večer Kluba koroških Slovencev. Pester spored (pevski nastop okteta Ljubljanskega Zvona itd.), prosta zabava.

§ Priznanje celjski Glasbeni Matici. Mladi gojene celjske Glasbene Matice Miran Viher je napravil z odličnim uspehom sprejemni izpit za visoko šolo (gosli) pred izpraševalno komisijo na kr. glasbeni akademiji v Zagrebu, ki ga je soglasno priznala za zrelega. To dejstvo je odlično priznanje celjski Glasbeni Matici, ki po pravici zasluži, da tudi javnost izve o njenem delu in uspehu. S tem lepim uspehom je dobil najlepše priznanje tudi Viherjev učitelj, ravnatelj celjske Glasbene Matice g. Karl Sancin. Obema, učencu in učitelju, naše najiskrenejše čestitke.

§ Seja mestnega sveta bo danes ob 6 zvečer na mestnem poglavarstvu. Na dnevnem redu so poročila odsekov.

§ Smrtna nesreča. 57 letni dninar Albin Pečnik iz Smartna ob Paki je v sredo dopoldne padel z jablane in si zlomil hrbtnico. Pripeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je pa še istega dne ob 14 umrl. N. v m. p.!

§ Nedeljski sport. V nedeljo ob 15.30 bo na Glaziji podvezna prvenstvena tekma med SK Celjem in SK Svoboda iz Maribora. Ob 13.45 bo predtekma med rezervama obeh imenovanih klubov.

Pluj

Novi grobovi. V Pljuju je umrla Marija Nikola, žena brivskega mojstra, v 59. letu starosti. V pljujski bolnišnici pa so umrli: Katarina Sakelšek, žena dinarja iz Vurberga, stara 23 let, kot žrtev materinstva; Anton Sedenek, občinski revež iz Makol, star 58 let; Antonija Zemljčič, pos. hči iz Čerm-ljenška, okraj Maribor, stara 25 let; ter 5-letni Jurij Topolovec, sin posestnika iz Vel. Varnice.

Za pregled in žigosanje sodov pri postaji v Pljuju za zadnje četrtletje so določeni naslednji dnevi: v oktobru dne 23., 24., 25., 26., 27.; v novembru dne 22., 23., 24.; v decembru dne 19., 20. in 21. t. l.

Filatelija

Filatelistični dan v Zagrebu

Hrvatsko Filatelistično društvo v Zagrebu je tudi letos priredilo svoj tradicionalni Filatelistični dan. Zaradi štikov, ki so po zaslugi Zveze ustvarjeni med društvih, so letos posetili to prireditel predstavnikih naših največjih društev. V imenu Jugoslovanskega Filatelističnega Saveza in Srbskega Filatelističnega kluba v Beogradu g. De-rocco in savezni tajnik, slovensko Filatelistično društvo so zastopali predsednik g. dr. M. Grasel, tajnik g. S. Veselič in odbornik g. Stavec, a agilno Društvo novosadskih filatelistov je zastopal predsednik g. Dr. Matijević.

Prireditelj prominentnih predstavnikov Saveza in društev je omogočila važne dogovore in konference. Tako je rešeno z ene strani vprašanje glasila »Filatelista« in Saveznega glasila ki se bo v najkrajšem času povzpelo na dostojno višino in bo razumljivo vsem zbiralcem, a ne samo ozkemu krogu specialistov.

Nadalje se je vršil sestanek raziskovalcev prvega slovenskega izdajanja, ki je v razgovoru prinesel povoljne rezultate in pospešil dela za standardiziranje zbiranja slovenskih znamk in za katalog jugoslovanskih znamk.

Ker je ta razstava popolnoma lokalnega značaja, se nečim spuščati v kritiko. Omeniti pa moram originalno rabljene beske, last g. ing. Fleka, in zanimivo, do sedaj nepoznano znamko po 20 kron franko na tankem zelo prozornem papirju namesto na običajnem krednem papirju. Ker je to tako zanimiv pojav, prosim vse zbiralece slovenskih znamk, da pregledajo vse svoje znamke po 20 kron in če najdejo to vrednoto na prozornem lukničnem papirju, naj o tem obvesti Slovenske filatelistično društvo, Beethovnova 14.

Razstava je bila razdeljena v štiri velike svetle dvorane in je s svojimi praktičnimi in lepimi vetrinami naredila zelo lep utis.

Ker so taki filatelistični dnevi koristni ne le za zbiratelja ampak tudi za propagando, bi bilo umestno, da tudi Slovensko filatelistično društvo uvede take redne filatelistične dneve v Ljubljani.

V. S.

Družabni večer Slovenskega filatelističnega društva

Slovensko filatelistično društvo v Ljubljani ima svoje redne društvene sestanke vsako sredo ob pol 9 zvečer v posebni dvorani restavracije »Zvezda«. Pozivamo člane, da redno obiskujejo te sestanke. Posebno pa vabimo vse filateliste-nečlane, da pridejo kot dobrodošli gosti, ker imajo na teh sestankih priliko za izmenjavo ter nakup znamk, kakor tudi za poznanstvo s filatelisti.

Poziv filatelistom izven Ljubljane. Leta 1936 bo v Ljubljani velika razstava znamk in glavna skupščina Jugoslovanskega Filatelističnega Saveza. Ker bodo ti dnevi revija obstoječe slovenske filatelije, je potrebno, da dobimo pregled zbirk in filatelistov v Sloveniji. Da bi zamogli častno zastopati Slovenijo, prosimo, da nam vsi filatelisti sporočijo svoje naslove v svrhu organizacije filatelističnih podružnic izven Ljubljane. — Tajnik SFD, Ljubljana, Beethovnova 14.

Šoštani

Iz seje mestnega obč. odbora. V občinsko zvezo so sprejeti: gg. Vindiš Blaž, Matko Matija, Slemenik in Pogleka Marko.

Umrli so v septembru: Helena Britovšek iz Sv. Florjana, Matija Rožič iz Družmirja, Marija Benovšek iz Ravn, Antonija Kumer iz Ravn, Janez Pungartnik iz Ravn, Milanovič Vera iz Beograda. N. v m. p.

Sport. Minulo nedeljo je na domačem igrišču odigrala rezerva Šoštanja prijateljsko tekmo z nogometaši iz Nazarij. Igra se je končala s 3:2 v korist Šoštanjčanov.

Naznanila

Ljubljana

1 Kino Kodoljevo. Danes in jutri ob 20 Harry Piel v napredni filmu »Ladja brez luke« in več zanimivih kratkih filmov.

1 Nočno službo imajo lekarni: mr. Sušnik, Marilji trg 3; mr. Kural, Gosposvetska cesta 4, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Celje

Večer komorne glasbe bo 11. t. m. ob 8 zvečer v celjskem mestnem gledališču. Predprodaja vstopale v knjižarni Domovina.

Cerkveni vestnik

Stalna kongregacija Marijinega varstva ima danes, v petek, popoldne ob 5 redni shod. Po možnosti polnoštevilno!

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA (Začetek ob 20)

Petek, 5. oktobra: Zaprti.

Sobota, 6. oktobra: Hlapci. Premiera. Izven.

Premiera Cankarjevih »Hlapci«, ki jih režira g. Ciril Debevec, bo v soboto, 6. oktobra, Zasedba glavnih vlog je sledeča: Jerman g. Debevec, Lojzka gđna Bol-tarjeva, župnik g. Skrbinešek, Komar g. Potokar, Hvas-tja g. Lipah, Kalandar g. Cesar. To je prva predstava nameravane Cankarjevega kluba, ki ga vprizori letos Drama v novi režiji in novi zasedbi.

OPERA (Začetek ob 20)

Petek, 5. oktobra: Zaprti.

Sobota, 6. oktobra: Rigoletto. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

Prvič v letošnji sezoni se poje 6. oktobra »Rigo-letto«, najbolj priljubljena Verdijeva opera. Diricira g. Neždek. Nastavno partijo poje naš odlični baritonist g. Primožič, Gildo gđna Zvonimira Zupercova, absol-ventka glasbene akademije v Berlinu, vojvodo Mantu-anskega g. Banovec, Magdaleno gospa Kogejeva, Sparafucela g. Zupan in grofa Monterona g. Marjan Rus.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 5. oktobra: Zaprti.

Sobota, 6. oktobra: Ob 20: Hamlet. Red C.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Petek, 5. oktobra: 11.00 Soliska ura: Ljubimo pri-rodo! (Herfort Tilda) 12.15 Glasbene slike iz prirode (plošče) 12.50 Poročila 13.00 Cas, slovenski vokalni kvintet (plošče) 13.00 Izleti za nedeljo: Mojstrovka (Vlado Petrič) 13.30 Narodne pesmi iz tereceta (sestre Stritar) 13.50 Dubrovnik 13.50 Pesmi iz Primorja (plošče) 13.50 Cas, jedilni list, program za soboto 20.09 Šrnel kvar-tar 20.40 O Brucknerju (dr. A. Dolinar) 21.00 Pre-nos z Dunaja: Simfon. koncert 22.00 Cas, poročila 22.15 Malo za zabavo, malo za ples (plošče).

Drugi programi:

PETEK, 5. oktobra. Belgrad, Zagreb: 20.00 Prenos z Dunaja — Dunaj: 20.00 Simfoniden koncert 22.15 Av-strijska zabavna glasba — Budimpešta: 18.35 Komorna glasba 19.30 Zabavna glasba 22.00 Brezposelnih godbe-niki igrajo 22.30 Jam — Milan-Test: 20.45 Veseloligra — Rim-Bar: 20.45 Opereta »Dolarska princeza«, Fall — Praga: 19.10 Spomlad v kraju, igra 20.00 Prenos z Dunaja — Brno: 19.35 Veseloligra — Varšava: 20.15 Or-kestralni in vokalni koncert 20.05 Plesna glasba — Nemčija: 20.15 Komedijska »Zemlja«, Schönherr.

Silna moč londonskih listov

Vladarji svetovnega mnjenja

Angleško časopisje je najbolj ugledno in najbolj vplivno na svetu. Nekateri listi so res »svetovni listi«, ki obvladajo javno mnenje celega sveta. Angleški listi se dele v »resne« in »popularne«.

»Resni« listi so Angležu nekaka javna ustanova. Vodilni list med njimi so »Times«, ki je v inozemstvu najbolj upoštevan list. Skoraj sto let je bil list last ene družine, pozneje je prišel v last lorda Northcliffa, sedaj pa je last družbe, v kateri je tudi član rodovine, katere je bil svoj čas list last. Ta družba se je prostovoljno obvezala, da bo s svojimi akcijami razpolagala le z dovoljenjem parlamentarnega odbora, v katerem sede zastopniki najvišjih svetnih in cerkvenih uradov. Tako je list dobil značaj javne ustanove, kar je vsekakor nekaj redkega v zgodovini tiska. — Med »resne« liste spada še »Morningpost«, najstarejši med velikimi angleškimi listi, ki zastopa skrajno desno konservativno stranko, ter »Daily Telegraph«, zmerno konservativni list. Ta je glasilo širokih slojev srednjega stanu. Politični vpliv teh listov je silno velik, čeprav število njihovih naročnikov ni posebno veliko. »Times« imajo kakih 200 tisoč naročnikov, »Morningpost« 150.000, »Daily Telegraph« 300.000.

Vsi drugi londonski listi spadajo med »popularne« liste. Večernih listov Angleži ne poznajo, pač pa imajo tri popoldnevne, ki pa imajo kvečjemu po 800.000 naklade, če prinesejo kaj prav posebnega. Pač pa šest popularnih jutranjih listov poseka vse, saj nobeden nima manj ko en milijon naročnikov. Najmanj sta še »Citizen«, torej imata »samo« en milijon naklade, lista »Sketch« in »Mirror«. Največje liberalno glasilo je »News Chronicle«, last industrijske rodovine Cadbury. Ima poldrugi milijon naklade. Pravi londonski senzijski listi pa so »Daily Mail«, »Daily Express« in »Daily Herald«. Vsak ima kakih dva milijona naročnikov. »Daily Express« je last lorda Beaverbrooka, »Daily Mail«, najstarejši senzijski londonski list, pa je last lorda Rothermera, brata rajnega lorda Northcliffa. Med obema listoma je hud konkurenčni boj, čeprav oba zastopata zmerno konservativno smer. »Daily Herald«, glasilo delavske stranke, ni razširjen zaradi svoje stranke, marveč zato, ker je izvrstno urejevan in zna svoje senzacije tako pripraviti, da ljudem ugaja. Agitacija za naročnike je zelo velika. Popularni listi razpisujejo dragocene nagrade ter uvajajo celo vrsto brezplačnih zavarovanj za naročnike.

V tretjo vrsto spadajo nedeljski listi, ki jih je na stotine. Ti so podobno urejevani ko dnevni, pač pa bolj osebnostni. Verska razmišljanja za nedeljo prinašajo v listu. So večinoma krajevne značaja. Nekateri pa so zelo ugledni. »Observer« na pr. je skoraj tako ugleden ko »Times«, »New of the World« pa ima to posebnost, da prinaša največja poročila izpred sodišča, kakršnih nima noben drugi list na svetu.

Angleški dnevni listi so v glavnem londonski. Podočeljski so malo uvaževani. Le škotski dnevni listi imajo še nekaj pomena. Izmed podočeljskih je lon-

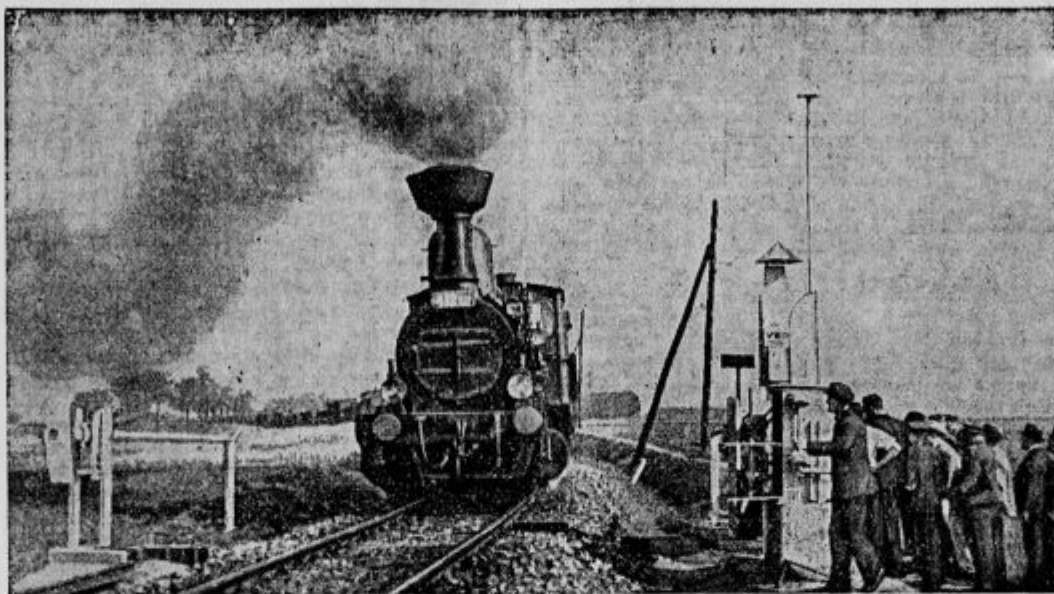
donskim po ugledu skoraj enak edino »Manchester Guardian«. Sicer pa je izhajanje londonskih listov tako urejeno, da jih morejo po zaslugi dobrih prometnih zvez že isto jutro pri zajtrku brati v najbolj oddaljenih krajih Anglije.

Uspeh in vpliv angleškega časopisja je posledica nadvse dobrega urejevanja in pa finančne neodvisnosti. Ta pa je posledica tega, da se moči niso preveč cepile, saj ima London le 12 dnevnikov, med katerimi ima devet jutranjnikov 10 milijonov naklade, trije popoldnevni pa 1.700.000. Pa po-

glejmo Pariz, kjer listov kar mrgoli. Zato visoke naklade omogočajo angleškim listom, da dobro izhajajo z naročnino in oglašitvijo ter da niso navezani na podporo od nikoder. Zato je tudi nevarnost korozijske manjše. Na francoskem pa je navada, da liste podpira bodisi vlada, bodisi industrija ali financa, bodisi stranka ali kak bogat zasebnik.

Samo oglašitve nesejo londonskim dnevnikom na leto najmanj 13 milijonov funtov (3—4 milijarde dinarjev). Povprečno pride na en londonski dnevnik iz oglasov nad en četrt milijarde dinarjev.

Važna iznajdba za železnice

Češki iznajditelj Fryba je iznašel pripravo, katere preprečuje nesreče ob železniških prehodih. Te dni je iznajditelj svojo iznajdbo pokazal češko-slovaškemu železniškemu ministru. Iznajdba slo-

ni na tej-le zamisli: Ko se vlak približa, se zatvornice same sprožijo in zapro. Sproži jih poseben aparat, ki je vdelan pod tračnicami. Pritisk težke lokomotive sproži aparat, ta pa zatvornice. Na napravi so narejeni tudi optični in zvočni signali za vozila, ki so na cesti.

Zlata internacionala za oboroževanje

Mamon - hudič prodaja orožje

Ameriški senat je odkril velike škandale, ki so v zvezi z blaznim mednarodnim oboroževanjem. V zvezi s tem škandalom zopet imenujejo ime Bazila Zaharova, ki je med tem že menda umrl. Bazil Zaharov, 80 let stari levantinski žid, je bil tajni agent angleških tovarn orožja Vickers-Armstrong ter pravcati bankir vojne pošasti. Brez pomislekov je sklepal kupčije s smrtjo, da je zaslužil stotisoče dolarjev. Kot tak je le posredoval vojna naročila, milijonske provizije pa vtikal v žep. Mož je bil pravo čudo. Z lahkoto je govoril deset jezi-

kov, še z večjo lahkoto pa je pregovarjal in podkupoval ministre, ki so bili odgovorni za nakup orožja svoje dežele. Delal pa je za Ameriko in Anglijo obenem. Preiskovalni odbor je dognal, da so angleške tovarne Vickers-Armstrong in ameriška Electric Boat Company delale sporazumno. Ne meneč se za zunanjo politiko svoje države, sta si obe podjetji razdelili svet med seboj za prodajo orožja, da sta lažje in z večjimi dobički osrečevali človeštvo s topovi, podmorskimi čolni in drugimi dobrotami civilizacije. Pri vsem tem je Zaharov ogromno zaslužil. Samo od ameriške Electric Boat Company je od leta 1919 do 1930 vtaknil v žep 766.099 dolarjev za posredovanje. Za ta denar je posredoval ameriško orožje japonski državi. Provizijo za dobavo orožja raznim evropskim in južno-ameriškim državam pa je možakar moral deliti z 20 ministri. Pa je še vedno dovolj dobil. To je vse ugotovil preiskovalni odbor. Tudi to je ugotovljeno, da je bil Zaharov tako bogat, da je vse vojne od leta 1918 dalje lahko sam financiral. Pol Monte Carla je njegovega.

Preiskava je dalje dognala mednarodno zvezo, ki si vzajemno naklanja naročila za orožje vseh dežel in ki celo izdaja najbolj skrivne oboroževalne načrte in patente vlad, od katerih dobiva naročila. Predsednik in dva ravnatelja Electric Boat Company so priznali, da so s tovarnami Vickers-Armstrong v Londonu sklenili obširno pogodbo, da bodo njene patente uporabljali tudi pri gradbi japonskih podmornic. Priznali so, da so Zaharovu za naročila španske vlade plačali skoraj en milijon dolarjev posredovalnine. In še nekaj drugih dejstev:

Sin medtem odstavljenega predsednika republike Peru, Leguia, je od oboroževalnih magnatov dobil 450.000 dolarjev podkupnine. Poveljnik peruanskega brodograjskega podjetja, Aubry, in nekaj ministrov te dežele je bilo tudi podkupljenih. Pri tem je treba poudariti še to, da je bil prav ta Aubry določen za zastopnika republike Peru na razorožitveni konferenci. Lahko si mislimo, kako navdušeno se je ta z zlatom nabasani možakar navduševal za razorožitve!

Znani francoski letalec Gustav Lemoine, ki je v letanju dosegel dosti rekordov, se je smrtno ponesrečil. Ko je poskušal nov stroj, se mu je zlomil vzvod pri krmilu. Lemoine je skočil s padalom iz letala. Ker se pa padalo ni odprlo, se je letalec ubil.

Kralj češpljevih cmokov

Po vojni so se po svetu začeli oglašati razni »kralji« in »kraljice«. Najprvo so bile ženske, ki so se dale voliti za »kraljice lepote« in katere so rastle po vsem svetu ko gobe po dežju. Za to slavo pa je bil ženskam nevoščljiv moški svet. Moški so hoteli ženskam dokazati, da so enakopravni z njimi, zaradi česar so tekmovali v drugih rečeh, ko jim je lepote manjkalo. Izmišljali so si najbolj bedaste stvari, da bi se mogli postaviti s »kraljevsko častjo«. Pred kratkim so tako na Češkem dobili »kralja češpljevih cmokov«, ki se mora za svojo čast in slavo zahvaliti le svojemu ogromnemu želodcu.

»Olimpijada« v požiranju cmokov je bila prirejena v Novem Bičovu. 40 lačnih tekmovalcev je pred ogromnim kotlom, v katerem je bilo 3000 cmokov, startalo za naslov prvaka in »kralja«. Nekaj časa so se tekmovalci borili — cmok za cmok, nobeden ni imel prednosti za cmokovo dolžino. Kmalu pa so nekateri opustili tekmo, ker so svoj želodec precenjevali. 30 tekmovalcev je doseglo 50. cmok. Šlezijški tekmovalec abiturient Bureš pa ni bil zadovoljen z zmago nekaj cmokovih dolžin, ampak je požrl kar 111 češpljevih cmokov. Ko so mu po zmagi slovesno podelili naslov »kralja češpljevih cmokov«, je možiček komaj stal na nogah. Mladi »kralj« je izjavil, da bi bil lahko še mnogo več požrl, je pa nehal, ker njegove zmage ni nihče več ogrožal.

Kralj, ki ni ponosen

Raziskovalec Severnega tečaja Nordenskjöld se je branil sprejeti odlikovanje »severne zvezde«, katero mu je bil podelil švedski kralj Oskar II. Nekaj mesecev nato je kralj v avdienci sprejel Nordenskjölda, kateri je kralju prinesel v darilo kožuha severnega medveda, ki ga je prinesel iz »severnih krajev«. »Z veliko zahvalo sprejemam vaše darilo, ljubi Nordenskjöld, ker nisem tako ponosen, kakor ste vi!«

Dva skopa škota sta prišla v London ter zvedela v hotelu, da so cene za sobe v prvem nadstropju 20 šilingov, v drugem 15, v tretjem 10 in v četrtem nadstropju 8 šilingov. — Eden škotov je dejal hitro: »Ne, ne, ne, vaša hiša je zelo lepa, ampak za naju premalo visoka.«

Iz nadaljnjih poročil preiskovalnega odbora izvemo tudi, da je v novembru leta 1932 ameriški mornariški častnik generalnemu konzulu republike Columbia v New Yorku izročil obrambne načrte ameriške obale proti napadu peruanskega brodograjskega podjetja, naj Columbia naroči orožje pri ameriški oboroževalni tvrdki Driggs Ordnance and Engineering Company. Ugotovljeno je bilo tudi, da je ameriško vojno ministrstvo zelo podpiralo dobavljanje orožja ameriškim tovarnim v inozemstvu. V ta namen je poslalo celo križarko »Raleigh« na Turško, da so Turki lahko preštudirali najnovejšo topove za obrambo proti letalom.

Preobširno bi bilo navajati vsa dejstva, ki jih omenja poročilo preiskovalnega odbora. Ako ljudje danes za ceno zlata prodajajo prijatelju ali sovražniku morilno orožje, katero je potem namenjeno njihovim bratom ali sovražnikom, je jasno, da bodo prav tako brez pomisleka jutri prodajali strupene pline in bolezenske bakterije, sploh vse, kar povzroča smrt. Vse to samo zaradi zlata. Tega brezvestnega demona, ki danes vlada svet, ne bo mogoče zatreti poprej, preden se svet ne prebudi h krščanski zavesti, preden namesto Mamona ne bo zavladala krščanska vest.

Koliko živalskih vrst živi na svetu

Motil bi se, kdor bi mislil, da zemljo poznamo do zadnjega kosička. Če izvajamo Evropo, je po vseh drugih delih sveta še vse polno velikih ozemelj, kamor še ni stopila človeška noga. Prav tako pa odkrivajo vedno nove vrste rastlin in živali, kar množi naše znanje o neizčrpnem bogastvu božje narave, zraven nas pa prepričuje, da nikdar ne bomo vedeli za vse.

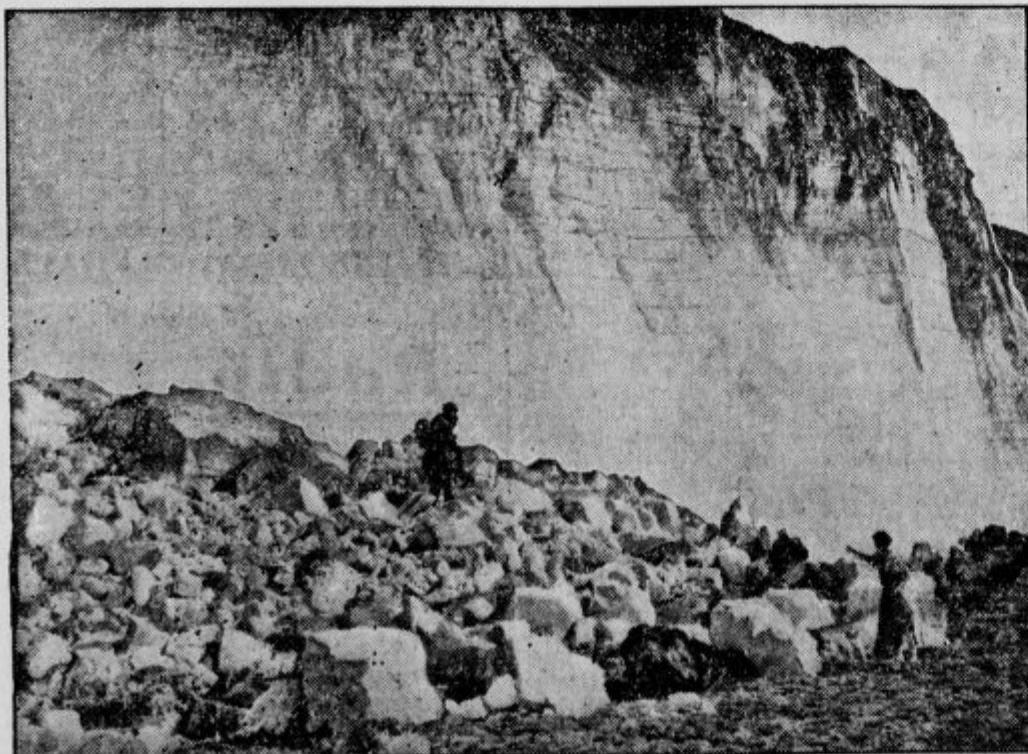
Leta 1830 je zoološka znanost poznala 1200 vrst sesalcev; to število pa je do leta 1881 zrastle na 2900. Leta 1830 so poznali 3600 ptičjih vrst, leta 1881 pa že 11.000. Pri plazilcih je bilo znanih leta 1830 le 543 vrst, leta 1881 pa 3400. Čim manjša je žival, tem več vrst se med tem nanovo odkrili. Število znanih vrst rib je zrastle v tem času od 8500 na 11.000, mehkužcev od 11.000 na 33.000, mahovnjakov od 40 na 120, lupinarjev od 1290 na 7500, stonog od 450 na 1300, žuželk od 49.100 na 220.150, iglokožcev od 230 na 18.043, črvov od 372 na 6070 itd. Leta 1840 so vsega skupaj poznali kakih 73.588 vrst, leta 1881 pa že 311.653.

Sodiijo, da so po letu 1881 vsako leto odkrili povprečno po 12.000 novih živalskih vrst. Tako bi leta 1909 poznali že 600.000 živalskih vrst. Sedaj pa je, kakor ugotavlja W. Horn, znanih 920.000 vrst živali. Med temi je največ vrst žuželk, namreč

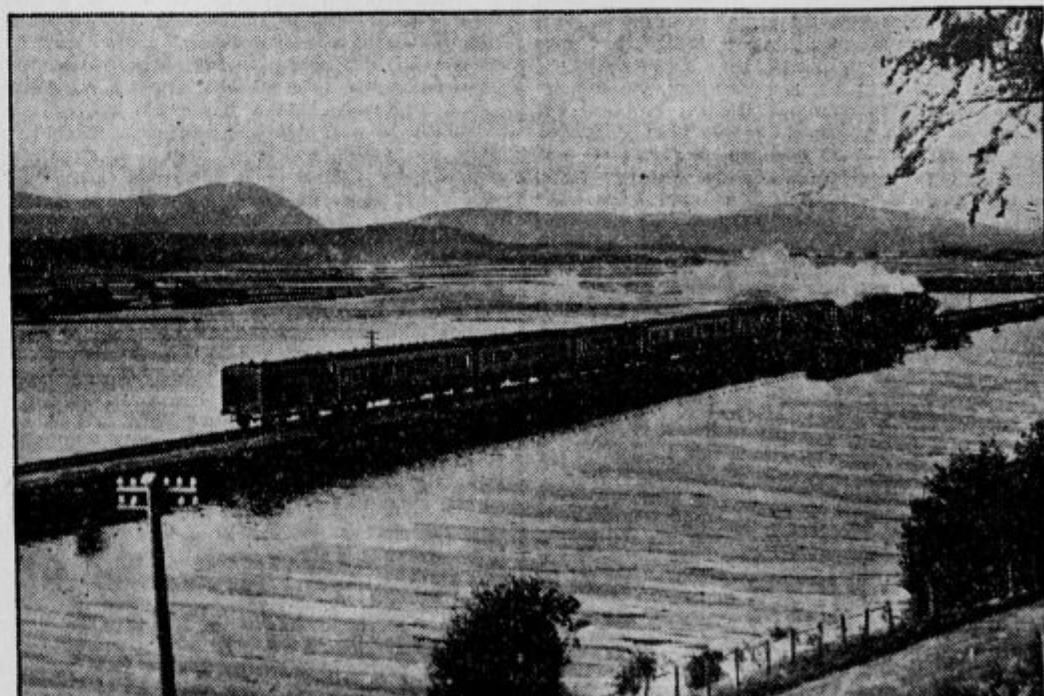
750.000. Najbolj znane so vrste vretenčarjev: sesalcev je 7000 vrst, ptičev 20.000 vrst, rib pa 12.000 do 20.000 vrst. Krkonov je kakih 1300 do 1400 vrst, plazilcev pa kakih 4000. Poleg tega poznajo 100.000 vrst izumrlih živali raznih razredov.

Nogavica rešiteljica

Dva ribiča, ki sta s trnkono lovila ribe v jezeru Padush v Kanadi, sta se ponesrečila. Prevrnil se jima je čoln. Brez pomoči sta plavala po vodi, daleč proč od brega. Mlada gospodična je z brega opazila njujuno nesrečo in smrtno nevarnost. Takoj je, brez pomisleka, pogumno skočila v star čoln, ki je imel le eno potopljeno veslo, in z njim odveslala na jezero. Žal pa ni bila dovolj močna, da bi bila mogla oba moža potegniti iz vode v čoln. Ponesrečenca sta bila pa tudi že tako izčrpana, da si nista mogla sama pomagati v čoln. V tej stiski je dekletu šinila v glavo rešilna misel. Brž je sezula svoje svilene nogavice in je z njimi enega izmed mož privzela za svoj čoln. Nato je z napotom vseh svojih sil srečno potegnila v čoln drugega. Ta ji je potem pomagal, da sta oba rešila iz vode še prvega.

Skale so se utrgele na angleški obali pri Eastbourne v južni Angliji. S strašnim ropotom je zgrmel na obalo in v morje nad 50.000 ton skalovja. Kmalu nato je sledil še en tak usad. Kaj takega na Angleškem ne pominja.

Velike porednji na Škotskem. V okolici Invernessa na Škotskem je voda zalila velika ozemlja. Vlaki le s težavo in z največjo previdnostjo še lahko vozijo.

Gospe! Ali želite vložiti nekaj dinarjev za sebe?

Kakšna razlika za tako malo denarja!

Nekoliko dinarjev — ne mnogo — ali dovolj za odločilen preobrat v Vašem življenju! Dandanes ves svet teži za tem, da bi bil mlad — mlad — vedno mlad! Filmska zvezda izgubi 75% svoje plače, če je videti stara. Ona izgubi še 50% takoj ko začne veneti njena polt. Dr. Stejskal, profesor dunajskega vseučilišča je pridobil od mladih živali čudovito polepševalno snov imenovano Biocel, ki brani in naglo pomlajuje kožo. Rezultat poizkusa hranjenja kože, ki ga je napravil dr. Stejskal, je bil ta, da so gube pri ženskah od 55 do 72 let v roku od šestih tednov popolnoma izginile. (Glej popolno poročilo v Dunajskem Medicinskem Listu). Čestokrat se v osmih urah doseže presenetljiva izprememba polti, ravno kakor da bi dobro nahranili sestradano in onemoglo ženo. Prva stvar, ki jo moški opazi na Vaši pojavi, je

Vaša polt. Če je polt grda, Vas morda drugič niti ne pogleda. Neka mlada revna deklica brez dote, ki se je poročila z milijonarjem, pravi, da ne ve, če bi jo bil njen mož sploh kedaj opazil med toliko množico mladih in lepih deklet, če ne bi bila njena polt prekrasna.

Ta važna olupšujoča snov, odkrita od dr. Stejskala, se nahaja sedaj v kremi Tokalon rožnate barve. Treba jo je uporabljati zvečer pred spanjem. Ona hrani in pomlajuje Vašo kožo, dokler Vi spite. Kremi Tokalon bele barve (ne masno) pa je treba uporabljati zjutraj. Ona vsebuje svežo smetano in izčiščeno oljčno olje. Ona bo hranila Vašo kožo ves dan. Vsebuje pa tudi snovi za krepčanje, ki zožujejo razširjene žilnice, belijo kožo ter jo napravijo svežo in čvrsto.

Gospodarstvo

Naše regulativne hranilnice

V avoiji knjigi »Das öffentliche Bankwesen des Auslandes« podaja avtor dr. Murko tudi definicijo pojma »javna banka«. Zanj so javne banke zavodi, ki so ali javnopravno organizirani, ali katerih uprava in kapital se nahajajo v rokah javnih korporacij. Po tej definiciji bi spadale vse regulativne hranilnice v vrsto javnih bank, ker so njih naloge samostojne korporacije, ki garantirajo tudi za vse obveznosti banke. Toda zdi se nam, da bi bilo dobro ta pojem poglobiti ožje, ker si le ne moremo pod javnimi bankami predstavljati zavodov brez izvestnih privilegijev. Privilegije pa so regulativne hranilnice imele samo nekdaj, dočim so sedaj v primeru z državnimi in poldržavnimi zavodi le še zavodi, navezani na lastno moč in jim po našem mnenju ne pripada več važen atribut: javni zavodi. Pomisliti je treba, da so regulativne hranilnice izgubile važen privilegij, ki je obstojal v sprejemanju pupilnega denarja. Ne vemo, zakaj po vojni regulativne hranilnice ne bi smele sprejemati več tega denarja, ko bi lahko na pr. v Avstriji nemška vlada že iz nacionalnih razlogov izključila slovanke hranilnice od sprejemanja tega denarja, če se ne bi zavedala, da so upravljale tudi slovanke hranilnice zaupani denar pošteno in vestno.

S splošno krizo zaupanja se je začel križev pot tudi za naše regulativne hranilnice. Tu se je posebej videlo, da niso bile regulativne hranilnice toliko javni zavodi, ker jim ni pomagalo dosti jamstvo velikih in važnih korporacij in so prav tako trpele radi dviga vlog. Bile pa so v še težavnejšem položaju kot drugi denarni zavodi, ker so bile njih najvažnejše likvidnostne rezerve naložene v bankah, oziroma drugih regulativnih hranilnicah. Poleg tega pa niso dobile opore tam, kjer bi je bilo največ pričakovati. V Nemčiji so s pomočjo Reichsbanke prišle hranilnice v kritičnih časih do velikih vsot gotovine s krediti. Danes so večinoma ti krediti vrnjeni in z njimi tudi zaupanje v denarne zavode, saj beležijo hranilnice znaten dvig vlog. Na ta način se da lažje bančna kriza, kar so strokovnjaki vedno in vedno poudarjali.

Regulativnim hranilnicam pri nes bi bilo več ko pomagano, če bi se na splošno razmere pri bankah normalizirale, ker bi na ta način prišle do realizacije svojih likvidnostnih rezerv. Seveda pa bi moral biti to samo del niza konstruktivnih ukrepov za mobilizacijo denarnega trga.

Druga stvar so kmetijski krediti. Tudi ti so za regulativne hranilnice važna podlaga. Po naši statistiki, ki smo jo sestavili na podlagi podatkov hranilnic za leto 1933, so znašala pri sedmih hranilnicah z bilančno vsoto 146,5 milij. kmetijska posojila 15,24 milij. Din, torej približno desetino. Sedem regulativnih hranilnic namreč izkazuje v svojih računskih zaključkih posebej kmetijska posojila. Seveda pa odstotek kmetijskih posojil od zavoda do zavoda varira. Manjši je pri mestnih zavodih, večji pri tržkih in okrajnih zavodih. Pri nekaterih je naravnost ogromen. Vzemimo en primer: pri bilančni vsoti 5.887.000 Din znašajo kmetijska posojila, ki so pod moratorijem, 2.855.000 Din, to je polovica. Za te in take zavode je vprašanje kmetijskega moratorija življenjskega pomena. Po prvotnem zakonu o zaščiti kmeta so bile regulativne hranilnice kot upniki izvele od zaščite. Sedaj pa tega ni več in so regulativne hranilnice izenačene z ostalimi zavodi, čeprav se na pr. nahajajo med regulativnimi hranilnicami zavodi, ki so last banočin in bi jih država lahko obravnavala prav tako, kot svoje državne in poldržavne zavode. Pri sedanjem položaju je računati le na majhna plačila teh dolgov in tudi obetana mobilizacija z eskontiranjem do 50% nominala ne more dosti pomagati. 1. ker se niso na razpolago za to potrebna sredstva, in 2. ker bo pač ta denar predrag, ker znaša obrestna mera za reeskont pri Narodni banki brez postanskih stroškov še vedno 6,5%, obrestna mera za kmetijske posojila pa samo 0%.

Nad poslovno politiko regulativnih hranilnic vidi se vedno Damoklov meč: odvedba pupilnega denarja v Državno hipotekarno banko. Res, da se to odlaga, toda vseeno odlog ne more biti brez vpliva na poslovno politiko hranilnic, ker morajo puščati hranilnice zadaj ostale upnike, da spravijo skupaj v zgoraj omenjeni namen potrebne vsote in

jih tako oškodujejo. Poleg tega pa ima Državna hipotekarna banka dovolj drugih sredstev od drugod in ji tako nujno ni treba teh 100 milijonov dinarjev pupilnega denarja.

Vprašanje pupilnega denarja je sploh važen problem in kaže, da bo treba tudi pri nas spreminiti tozadevna določila, ker se je do sedaj pokazalo, da centralno naganje tega denarja vodi do slabše kreditne preskrbe province, dočim bi pač morali ti denarji v prvi vrsti ploditi gospodarstvo onega predela države, odkoder prihajajo. To se je pokazalo že v predvojni Srbiji, ko so se vedno bolj množile pritožbe, da tedanja uprava fondov ni dovolj vpoštevala province in pomagala samo prestolnici na noge. Tudi danes je Državna hipotekarna banka zelo osredotočila svoje poslovanje v Beogradu.

Se druga nevarnost je s centralizacijo pupilnega denarja, kot je to dobro ugotovil dr. Murko v že omenjeni knjigi: Če se denar porabi v prvi vrsti za finansiranje potreb države, potem dobi premo kreditov zasebno gospodarstvo, ki je danes še vedno merodajno za konjunkturo, saj je zasebna podjetnost gibalna konjunktura in država s svojimi, čeprav ogromnimi sredstvi, more le pomagati zasebni delavnosti na noge. Posebno velja to za mlade države, kjer preveliko vpoštevanje države vodi do mobilizacije vseh sredstev za državo, dočim ostaja vse zasebno gospodarstvo brez cenjenih kreditnih virov in zastaja. Lažje pa si je predstavljati mobilizacijo denarja za državne potrebe v starih kapitalističnih državah, kjer je kapitala za potrebe zasebnega gospodarstva najti dovolj.

Nanizali smo teh par vprašanja, zavedajoč se, da brez normalnega funkcioniranja denarnih zavodov ni mogoče obnoviti našega gospodarstva. Toda, čeprav se komu zdi, da je takega pisanja preveč, moramo reči, da ga ne bo nikoli zadosti, dokler ne pridemo do konstruktivnih ukrepov v pomoč našemu denarstvu.

Naš izvoz pada

Leta 1926 smo izvozili še 300.000 ton pšenice, a leta 1933 samo še 13.000 ton. Govej živine smo izvozili pred sedmimi leti še za 355 milijonov dinarjev, sedaj pa komaj še za 58 milijonov. Nemoteno pa uvažamo razne inozemske industrijske in obrtne izdelke, katere izdelujemo že doma. Zato naša podjetja nimajo dela in delavci je brez posla.

Na javnem zborovanju, ki bo v nedeljo, 7. oktobra ob 10.30 v dvorani hotela »Union«, bomo razpravljali o tem perečem vprašanju. Vabljeni so vsi!

Nov udarec severni meji

Maribor, 3. oktobra.

Pred nedavnim časom smo opozarjali na nevarnost, ki grozi našim obmejnim krajem vzdolž avstrijske meje na Stajerskem. Avstrijci nameravajo zapreti mejo za vsak blagovni promet v takozvani deseti kilometrski coni ter ga urediti na podlagi reciprocitete z novo pogodbo. Omenjati smo ogromno škodo, ki jo bo naše gospodarstvo v obmejni coni radi tega trpelo. Naše takratne napovedi so se žal začele sedaj uresničevati. S 1. oktobrom je preprečevala avstrijska vlada vsak blagovni promet iz naše države preko meje v Avstrijo. Zaenkrat naj bi bila ta prepoved le nekaj provizorij. Trajala bo do 8. oktobra, ko stopi v veljavo nov avstrijski pravilnik za blagovni promet v obmejni coni. Novi pravilnik bo čisto podrobno urejeval ves promet, določal, kdo se lahko poslužuje njegovih ugodnosti ter v katerem času se promet lahko vrši. Kakor doznavamo, se bo po tej naredbi dovoljen prenos blaga iz naše obmejne cone v Avstrijo vršil dnevno od 8—12 in od 14—18. Prenos bo dovoljen samo za gotove vrste živil. Ugodnosti se bo pa lahko posluževal le omejen krog interesentov: le oni, ki nimajo letno več kot 2000 šilingov dohodka in ki imajo manj kot pet oralov posestva. Zlasti s slednjimi določbami bo prekomerni blagovni promet skoro onemogočen. Na avstrijski strani so po večini kmetje, ki so se okori-

Sport

Olympia - Berlin

Štacija z gorečimi bakljami na 3000 km dolgi progi

Ogromne so priprave Nemčije za prihodnjo olimpijado in vse kaže, da bo v vsakem pogledu prekašala vse dosedanje olimpijske igre. Organizacijski komite je pred kratkim predlagal mednarodnemu olimpijskemu odboru, da naj se izvede o priliki berlinske olimpijade štafeta z bakljami iz Olympia v Berlin, da bi se z iz klasičnih mest prinese nam ognjem prižgal olimpijski ogenj, ki bo gorel za časa olimpijskih iger. Ker je ta predlog odobril tudi mednarodni olimpijski odbor, je nemški olimpijski odbor izdelal že natančen program ter ga poslal vsem sedmim narodnim olimpijskim odborom (med temi je tudi Jugoslavija), kjer bo tekla ta štafeta. Olimpijske igre naj bodo več kakor samo tekne najboljših atletov sveta in tudi več kakor samo polne tribune gledalcev, ki občudujejo uspehe posameznih atletov. One naj združijo posamezne narode ter naj jim poglobijo zavest skupnih olimpijskih idealov. O priliki te štafete bo na stotisoče onih, ki bodo doživeli prihodnje olimpijske igre, če tudi samo kot gledalci, kajti ogromne mase ljudstva se bodo zbrale na tej dolgi progi sedmih držav iz Grčije v Nemčijo. In tudi tekačev bo na tisoče. Samo v Grčiji bo teklo nad 2000 mladih atletov, ki bodo s pomočjo nesli olimpijski ogenj na berlinski stadion. In teh dva tisoč mladenčev bi drugače ne moglo sodelovati aktivno na olimpijskih igrah. Vsi udeleženci dobijo od olimpijskega komiteja diplomu kot priznanje ter tudi neko spominsko odklikovanje.

Vsak tekač ima preteči nekako 1000 m. Posameznim državam pa je seveda na prosto dano, da pustijo teči posamezne tekače tudi daljšo progo, zlasti v manj obljubljenih krajih; nihče pa ne sme teči dlje kakor 15 minut, ker baklje, ki jih dobavi nemški olimpijski odbor ne gore dalje časa. Vsak tekač dobi eno bakljo; pri predaji se istočasno prižge druga baklja, katero na mestu predaje drža prižgano rezervni tekač dotle, dokler se ne izvrši prevzem ognja pri naslednji predaji.

Razdelitev štafetne proge po posameznih državah je sledeča:

Grčija (Olympia-Atene-Saloniki)	1041 km
Bolgarija (Sofija-Caribrod)	238 km
Jugoslavija (Niš-Belgrad-Novi Sad)	581 km
Madžarska (Szeged-Budimpešta-Oroszvar)	381 km
Avstrija (Karlbjurg-Dumaj-Schrems)	202 km
Češkoslovaška (Tabor-Praga-Teplice)	290 km
Nemčija (Draždane-Liebenwerda-Berlin)	252 km
	2660 km

Čas teka je tako preračunjen, da bo prišel poslednji tekač v soboto popoldne, t. j. 1. avgusta ob 4 v berlinski stadion. Na enega tekača so povprečno računali, da bo pretekel 1000 m v približno treh minutah; pri tem so seveda vračunali razne zapreke, vzponi itd. Vso 3000 km dolgo progo bodo pretekli malo manj nego v 12 dneh. Prvo bakljo bodo torej prižgali o polnoči med 20. in 21. julijem 1936 (najbrž na posebno svečan način) na žrtveniku v Olympiji. Da se določeni čas na progi ne bi skuril ali prekoraj, so poskrbeli na ta način, da se bodo vršile v primernih krajih olimpijske svečanosti, ki bodo za slučaj zakasnitve tekača izpopolnile vrzel. Te svečanosti bodo ali na trgu ali v arenah. Tekoč, ki bo došel, bo v posebnem oltarju prižgal z bakljo ogenj, ki bo gorel celi dve uri, ko se vršijo sportne prireditve s petjem in plesom. V posebnem govoru se bo ob tej priliki opozorilo ljudstvo na pomen teka in na pomen olimpijskih iger. Ogenj se mora odnesti točno ob določeni uri z oltarja.

Hermesova petnajstletnica

V okviru svojih prireditev o priliki 15 letnega jubileja priredi ZSK Hermes jutri in v nedeljo nogometni turnir, na katerem sodelujejo prvostalni ljubljanski klubi. Jutri prično tekme ob 14, in sicer s turnirjem II. skupine, na katerem sodelujejo Hermes B, Ilirija B, Triglav in Sloga. V nedeljo ob 9 popoldne je turnir juniorjev, katerega se udeležijo Hermes, Primorje, Ilirija, Korotan. Ob 14 popoldne pa bo turnir glavne skupine, v kateri sodelujejo Hermes, Reka, Ilirija in Slovan.

Program:

Sobota, 6. oktobra: Ob 14: Turnir II. skupine
1 par: Hermes B-Sloga, ob 14.
2 par: Triglav-Ilirija, ob 15.
Finalne zmagovalcev ob 16.15.
Nedelja, 6. oktobra: Ob 9 dop.: Juniorski turnir
1 par: Primorje jun.-Korotan jun., ob 9.
2 par: Hermes jun.-Ilirija jun., ob 10.
Finalne zmagovalcev ob 11.
Nedelja, 6. oktobra pop.: Turnir glavne skupine
1 par: Hermes-Slovan, ob 14.
2 par: Ilirija-Reka, ob 15.
Finalne zmagovalcev ob 16.15.

Ki se objavljajo v propozicijah nogometnega turnirja se doda še dodatno čl. 9, ki se glasi: V vsakem turnirju semta možni, ki se kvalificirata za finale, izmenljati za finalno tekmo možno z največ 2 (dvema) novima igralcema.

Tekme se vršijo ob vsakem vremenu ter je vstopnina v vsem tekmar prav nizka, tako, da je poset letih prav vsakomur omogočen.

ZSK Hermes — nogometna sekcija. Strogo obvezan stanelec vseh igralcev, t. j. 1. moštra, rezerve in juniorjev se vrši danes ob 19.30 pri Kočarju. Istega se

ščevali s sedanjimi ugodnostmi, dočim industrijskega delavstva v obmejni coni ni. Na ta način bo Avstrija praktično zavrla prekomerni promet, ki je bil avstrijskim pridobitnim krogom že dolgo časa trn v peti.

Borza

Dne 4. oktobra 1934.

Denar

V zasebnem klistingu je avstrijski šiling popustil an ljubljanski borzi na 8.05—8.15, na zagrebški in belgrajski na 8.10—8.20. Angleški funt je v Zagrebu popustil na 223.50—225.10, v Belgradu na 224.20—225.80. Budimpešta v Belgradu 9.95 bl.

Ljubljana. Amsterdam 2304.29—2315.65, Berlin 1365.14—1375.94, Bruselj 793.02—796.96, Curih 1108.35—1113.85, London 165.97—167.57, Newyork 3347.16—3375.42, Pariz 223.93—225.05, Praga 141.67—142.53, Trst 290.63—293.03.

Promet na zagrebški borzi 562.407 Din.

Curih. Pariz 20.205, London 15.005, Newyork 304.50, Bruselj 71.55, Milan 26.275, Madrid 41.875, Amsterdam 207.70, Berlin 123.3, Dunaj 72.73 (57.1), Stockholm 77.40, Oslo 75.40, Kopenhagen 67, Praga 12.79, Varšava 57.90, Atene 2.92, Carigrad 3.45, Bukarešta 3.05, Buenos-Aires 0.80.

Po sklepu mednarodnega olimpijskega odbora bodo prinesli tekači tudi oljkovo vejico iz Olympije, in sicer v posebni posodi, ki jo bodo nekih tekačih na trbu in ki jo bodo oddajali drug drugemu.

Po predlogu Nemcev naj gre štafeta skozi naslednja mesta (kraj, kjer naj se vršijo olimpijske svečanosti so debelo natisnjeni):

Grčija: Od torka, 21. julija ob 0.00 do sobote, 25. julija ob 4.00 zjutraj Olympia—Tropia—Tripolis—Krint—Megara—Eleusis—Atene—Tebe—Kriha—Levadia—Delfi—Brato—Lamia—Larissa—Kozani—Salonik—Serres—Kula—(meja).

Bolgarija: Od sobote, 25. julija ob 7.00 zjutraj do nedelje, 26. julija ob 4 zjutraj: Kula (meja)—Gor. Džumija—Dumica—Sofija—Caribrod (meja).

Jugoslavija: Od nedelje, 26. julija ob 6.00 zjutraj do torka, 28. julija ob 8 zjutraj: Caribrod (meja)—Niš—Paračin—Jagodina—Smederevo—Belgrad—Zemun—Novi Sad—Stari Bečej—Horgos (meja).

Madžarska: Od torka, 28. julija ob 9.30 zjutraj do srede, 29. julija ob 5.00 popoldne: Horgos (meja)—Szeged—Keoskemét—Budimpešta—Dorog—Kornmarn—Gvör (Raab)—Oroszvar (meja).

Avstrija: Od srede, 29. julija ob 8.00 zvečer do četrika, 30. julija ob 10.30 popoldne: Kitzsee—Berg—Wolfsal—Gr. Schwechat—Dunaj—Stockerau—Horn—Schrems—Nagelberg (meja).

Češkoslovaška: Od četrika, 30. julija ob 1.00 popoldne do petka, 31. julija ob 1.00 popoldne: Nagelberg (meja)—Treva—Tabor—Benešov—Praga—Terezín—Teplice—Peterwald (meja).

Nemčija: Od petka, 31. julija ob 2.30 popoldne do sobote, 1. avgusta ob 4.00 popoldne: Hellendorf (meja)—Pirna—Draždane—Meissen—Grossenhain—Elsterwerda—Liebenwerda—Herzberg—Jüterbog—Luckenwalde—Trebbin—Berlin—Lustgarten (ob 12 popoldne).

morajo bremepogojno udeležiti vsi, kajti kdor ne pride, ne pride v postoj za turnirne tekme pri proslavi. Posebno se vabijo: Burja, Dovo, Sernee, Moko, Bardecki, Igrača Čebotin in Klančnik se prosita, da sta sigurno pravočasno na mestu. — Načelnik.

Gosdni tek na Pohorju

Pod pokroviteljstvom zadruga »Pohorski dom« se vrši v nedeljo, dne 7. t. m. popoldne te III. gosdni tek. Za letnega so pripravili najprijaznejši tekmovalci iz Maribora, Celja, Ljubljane, Ptuj, Komja, Poljane. Prevalj in bo tek nedvomno velikega propagandnega pomena za naše leto Pohorje. Tek se vrši deljeno, za seniorje na progi Ruška koča-Pohorski dom v skupni dolžini 7500 m; za juniorje (rojstni letniki 1916, 1917, 1918 in 1919) pa na 1800 m dolgi progi: Mariborska koča-Pohorski dom. Za zmagovalce je pokrovitelj daroval lepa darila.

Obiskovalcem Pohorja v nedeljo, bo v krasnem jesenskem vremenu nuden poleg planinskega tudi izreden sportni užitek.

Poverništvo JLAZ — službeno. Pozivamo se klubi, da se v čim večjem številu udeležijo III. Pohorskega teka. Gg. svezni sodniki se naprošajo, da po možnosti sodelujejo pri organizaciji teka. Vse potrebne informacije se dobijo pri vodji teka G. F. Krambergerja, Maribor, Slomškov trg 11, telefon 25-87.

Lahko-atletski dvometni Zagreb-Ljubljana od-povedan, ker ljubljanski odbor ni mogel sprejeti zagrebških pogojev.

Smučarski klub Ljubljana. Kondicijski trening za tekmovalce kluba vsak tork in petek od 18.30 do 20. za članice in članke vsak ponedeljek ob istem času v telovadnici humanistične gimnazije (vhod iz Gajeve). Trening je za klubove tekmovalce obvezan, članstvo pa prispeva po 10 Din mesečno. Smuk!

Vrednostni papirji

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71.50 den., vojna škoda 353.50 (353), dec. 356—358, agrarni 41—42 (41.75), 7% Bler. pos. 57.12—57.50, 8% Bler. pos. 68 bl., 6% begl. obvez. 59.25—60. — Delnice: Narodna banka 4050 den., Priv. agrarna banka 214—220, Osj. sladk. tov. 130—140 (130—141), Bečkerek sladk. tov. 700 den., Impex 50 den., Trboveljska 92—100.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71.25—72 (71.75), 6% begl. obvez. 60—60.50, vojna škoda 352.75—354 (353), 7% Bler. pos. 57—58, 7% pos. DHB 67.50. — Delnice: Priv. agr. banka 218—220 (219).

Žitni trg

Novi Sad. Koruza bač., ban., okol. Sombor 83—85, bač. sušena 65—67, bač. dec., jan. 58—60, ban. 80—82, ban. suš. 62—64, srem. par. Indija 83—85, srem. sušena 65—67, srem. sušena ladja, za okt. 71—72. Ostalo neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Budimpešta. Tendence slaba. Promet srednji. Pšenica okt. 15.27—15.30, zaklj. 15.29—15.30, marec 16.26—16.42, zaklj. 16.40—16.41, maj 16.50—16.74, zaklj. 16.66—16.68, rž okt. 12.53, marec 13.17—13.30, zaklj. 13.29—13.30, koruza maj 10.05—10.15.

MALI OGLASI

V malih oglasih volja vsaka beseda Din 1.—; ženi-tovnjaški oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Ali mi je bilo tega treba!

NAROČILNICA

za Unikatno prenosilo v Luki pri Zlatnem mostu — Naročam **Pravni svetovalec** vezan za Din 80.— Plačam a povzetjem (poprejem) v 4. mesečnih obrokih po Din 22.— Ime: _____ P. šilje v kuverti Neželjeno črtajte.

Kupimo

2 pletilna stroja eden 8/50 in okrogli »Regentin« stroj, oba skoraj popolnoma nova, zamenjam za stroj štev. 12/80 ali kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Pletilni stroj« št. 11480. (k)

Fižol,

suhe gobe

in vsakovrstne deželne pridelke kupuje trdka —

Fran Počučnik

d. z. o. z.,

v Ljubljani sedaj v javnih skladiščih (Balkan).

Kupijo se modeli

za cementne cevi 15 cm in drugi, dunajski fabrikat. Ponudbe »Gradidom« Sredina 15, Ljubljana. (k)

Prodamo

Usnjeni suknjiči pumparce — najboljši nakup. A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Holandske čebulice hijacint, tulipanov, krokusov in zvoncev nudi Sever & Komp., Ljubljana. (l)

PREMOG DRVA IN Karbo paketi

pri Iv. Schumi Dolenjska cesta Telefon štev. 2951

Manjše moško kolo prodam poceni. Jegličeva 29/I. (l)

Mesto dragih falzifikatov

inozemskih grenčic, uporabljajte za hujšanje neškodljivo, domačo, naravno JORDAN grenčico. Z malo sodavice jo tudi otroci radi pijejo. Lastnik Rupp, Beograd, Kn. Mihajlova 16.

Pristen čebelni med

ima napredaj večjo količino: L. Ritzmann, čebelarstvo, Novi Vrbaš (Dun. Ban.). Zahtevajte cenik.

Poslovodja

dobi službo. Pogoji: Kavcija ali jamstvo najmanj 25.000 Din. Lastnoročno pisane prošnje z navedbo dosedanjega službovanja je poslati Zadržni zvezi v Ljubljani do 15. oktobra 1934.

Novosti za Jesen:

KRIMER
širine 120 cm, meter počevši od Din **74.—**

Imit. Jagnjeta
115 cm, met. počevši od Din **115.—**

Seal pliš
115 cm, meter počevši od Din **110.—**

Kastner & Ohler
Ljubljana
I. kat.

Stranke izven Zagreba naj zahtevajo, po-zivom na ta oglas BREZPLAČNE VZORCE na ogled.

Službodobne

Trgovsk. pomočnika

agilnega prodajalca mešane stroke, sprejem k manufakturi in konfek-ciji. Prednost: prost vo-jasčine, znanje aranžira-nja izložb in nemščine. Oskrba v hiši. Podrobne ponudbe z zahtevki in referencami na P. Koren preje Sterk, Črnomelj. (b)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10 in Aleksandrova cesta 4-11.

Hranilno knjižico

Ljudske posojilnice ljubljanske, v vrednosti Din 50.000 — kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Ljudska« št. 11502.

Stanovanja

ODDAJO: Stanovanje

ob Askerčevi cesti, vrt-no, prtilčno, dvoje sob s tušom in pritliklinami — »e« odda za 1. november. Poizvedbe v odvetniški pisarni, Miklošičeva cesta 4/I. (c)

Enosobno stanovanje

— kuhinja — oddam z novembrom. Sv. Križ 71, poleg Kunovarja. (c)

Dvosobno stanovanje

lepo in svetlo, s pritliklinami, se poceni odda so-lidni stranki s 1. novem-brom v Predovičevi ulici 28 (Moste). (c)

Razno

Boljša samost. gospa

išče starejšo gospo s po-kojnico, ali gospoda za prevzem večjega stano-vanja. Ponudbe pod »Do-br« upravi »Slovenca« št. 11515. (r)

Vnajem

IŠČEJO:

Iščem skladišče

v bližini glavnega kolo-dvora v Ljubljani, v pri-bližni velikosti 300 m². Ponudbe upravi »Sloven-ca« pod št. 300/11503. m

ODDAJO:

Strojne pletilnice

pozor! Dva lepa, velika, suha, svetla prostora, pri-kladna za pletilsko in-dustrijo ali kaj sličnega, blizu glavnega kolodvora, takoj oddam. Poizve se v upravi »Slovenca« pod št. 11514. (n)

Mesarija v Mariboru

na prometni točki se takoj odda. Vprašati do-poldne ali pismeno: Ma-ribor, Jože Vošnjakova ulica 21/II. (n)

Posestva

S hranil. knjižicami

more plačati del kupnine, kdor kupi hišo z vrtom v Senovem pri Rajhen-burgu. Hiša je primerna tako za družinsko stano-vanje kot za obrt. Po-nudbe pod »Ljudska« št. 11501 upravi »Slovenca«.

Malo posestvo

lepo, blizu Maribora, ze-lo ugodno napredaj. Pla-čilo: polovica v gotovini, ostanek pa v hranilnih knjižicah ali na obroke. Vprašati osebno dopol-dne ali pismeno: Ma-ribor, Jože Vošnjakova uli-ca 21/II. (p)

Posestvo

v okolici Ljubljane pro-dam. Cena 55.000 Din. Ponudbe upravi »Sloven-ca« pod »Novo poslopje« št. 11500. (p)

Moderna prvorazredna kavarna

v ljubljanskem nebotičniku se odda takoj v najem

V pošteb pride le prvovrsten strokovnjak, ki mora nuditi kapitalno jamstvo

INFORMACIJE

pri direkciji Pokojninskega za-voda za nameščence v Ljubljani

»AROMATIN«

za gostilničarje, hotelirje, mesarje in privatno rabo.

»AROMATIN«

specijalna dišavna mešanica za krvavice, riževe klobase, obare, omake, divjačino itd.

»AROMATIN«

daje dober okus in prijetno aromo; je ekonomičen, ker pri uporabi istega odpadejo vse druge dišave.

Razpošilja glavna založba:

ADRIA-COLONIALE F. SIBENIK, LJUBLJANA.

Za poskusne vzorce vpošljite 3 Din v znamkah.

STAREJŠIM OSEBAM GRENIJO REVMAČNE BOLEČINE STAROST

Vsem, ki trpite na revmatizmu, bolečinah v kosteh, zbadanju, išiasu, zobobolu, glavobolu, se Vam priporoča masaža. Za masažo je »Alga«.

Masaža z »Algo« Vas krepi in osvežuje.

»Alga« se dobi povsod. 1 steklenica 14 Din.

Reg. S. Br. 18117-32.

Ali ste že poravnali naročnino?

Zastonj na morje

pojde v prihodnjih počitnicah

„Vrtčev“ naročnik

ki pravilno reši uganke v vseh desetih številkah in je izrečen. — Doslej sta izšli 2 številki novega letnika. Celoletna naročnina Din 15.—, s priložo »Angelček« Din 20.—

Naroča se v upravi (H. NIČMAN)

v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 2.

+ V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je umrl naš ljubljani soprog, oče in brat

KLINC FRANC

posestnik v Zdenski vasi

dne 3. oktobra v 54. letu starosti, previden s sv. zakramenti za umirajočega. Pogreb dragoga pokojnika se bo vršil v soboto 6. oktobra ob 10 iz hiše žalosti na farno pokopališče.

Zdenska vas, dne 4. oktobra 1934.

Marija roj. Jaklič, soproga; Mimi, Zalka, Franci, Milan, otroci; Terezija, sestra — in ostalo sorodstvo.

Brez posebnega obvestila.

V GLOBOKI ŽALOSTI NAZNANJAM VSEM SORODNIKOM, PRIJATELJEM IN ZNANECM, DA NAS JE ZA VEDNO ZAPUSTIL NAŠ ISKRENO LJUBLJENI SOPROG, SIN, BRAT, SVAK, STRIC IN ZET, GOSPOD

FELIKS TOMAN ML.

TRGOVEC IN POSESTNIK

DNE 4. OKTOBRA OB TRICETRT NA DESET DOPOLDNE, BOGUVDANO IN PRIPRAVLJEN S TOLAZILI SV. VERE, V 44. LETU STAROSTI

K VEČNEMU POČITKU GA SPREMIMO V SOBOTO, DNE 6. OKTOBRA OB 4 POPOLDNE IZ NJEGOVEGA DOMA, COSTOVA ULICA 7, PRI CERKVI SV. KRISTOFA, NA POKOPALIŠČE K SV. KRIŽU

MAŠA ZADUSNICA BO V TOREK, DNE 9. OKTOBRA OB POL 7 ZJUTRAJ V CERKVI SV. KRISTOFA PROSIMO TIHEGA SOZALJA IN MOLITEV ZA POKOJNIKOVO DUŠO

LJUBLJANA, DNE 4. OKTOBRA 1934

GLOBOKO ŽALUJOČA SOPROGA CILI ROJ. ADAMIČ IN VSE OSTALO SORODSTVO

Alja Rahmanova:

45

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske žene

26. junija 1922.

Leto je že minilo, odkar je Lenin napovedal NEP (nova ekonomska politika, povratek od čiste komunizma k načelom zasebnega gospodarstva), toda v našem mestu smo jo šele sedaj nekoliko začutili! Ljudje ne zaupajo vladi, ne morejo verjeti, da je trgovina na drobno dovoljena. Šele sedaj se pogostejše pojavljajo možje NEPa. Vsakovrstne trgovine odpirajo, največ židje, ker so ti najspretnejši za trgovino. Očete nekaterih mojih bivših součencek so odprli trgovine za manufakturo ali živila; zdi se pa, da nimajo z njimi posebnega veselja. Včeraj sem bila v trgovini očeta Sonje Libermannove. Rekel mi je:

»No, kakšna trgovina pa je to! Skoro vsak dan pride kdo od GPUja in povprašuje, koliko zaslužiš, odkod imam blago, kdo pri meni kupuje, koliko oblek ima moja žena, zakaj ima moja hči švilen šal in tako naprej. Pri moji veri, jaz trgujem pošteno, pa vendar me neprestano obhaja slutnja: Jutri te zapro ali izženol«

14. julija 1922.

Kakor navadno sem sedela pred hišo na klopi in se solnčila s svojim otrokom, ki je pravkar potegnil nožico k ušom, da bi cesal rožnati palec.

Tedaj stopita iz veže dve ženski, katerih ena je nosila bel sveženj v naročju. Bili sta mlada komisarjeva žena in njena mati. Ši! eta proti mestu. Po približno eni uri eta se vrnila. Komisarja me je opazila in se mi približala.

»Pravkar smo dali krstiti naše dete!« je rekla in ereden smehljaj se ji je razlil po obrazu.

»Kako pa to? Saj komunisti ne smejo pošiljati

otrok h krstu, ampak jih morate oktoobrirati?« (komunistično nadomestilo za krsne obrede) sem se začudila.

»Seveda ga bomo oktoobrili! Toda sklenili smo, da ga kljub temu damo prej krstiti; zakaj, če sedaj umrje, kaj bo z njegovo dušico? Moj mož seveda tega ne sme vedeti. Pri oktoobriranju mu hoče dati ime Vil (Vladimir Iljič Lenin) in zato sem ga dala krstiti na ime Vladimir, za vsak slučaj! Če sovjetska vlada vendarle propade, bo imel vsaj krščansko in ne pasje ime!«

»Če pa vaš mož vendarle izve?«

»No, naredil se bo, ko da ničesar ne ve. Saj je njegov otrok! Kdo bi pa hotel, da njegov otrok pride v peklo!«

Podobno zgodbo mi je pripovedovala zadnjič naša sosedka o komisarki Gajdukovi. Mož je dal otroku pri oktoobriranju ime Ninel (narobe Lenin) in ona je dala deklico potem na skrivaj krstiti na ime Nina.

22. julija 1922.

Danes sva se dolgo razgovarjala z Otmarjem; konec je bil pa ta, da mi je odločno ukazal, naj omejim dojenje. Tudi sama uvidim, da je potrebno, saj od dne do dne bolj hujšam, ampak strašno se bojim; v mestu je vse polno otrok, ki imajo grižo, in kje naj eplah sedaj dobim zanesljivo mleko? Otmar hoče, naj kupim kožo, toda to ni kar tako!

25. julija 1922.

Predvčerajšnjim sem za pud moke kupila kožo in otroku takoj dala njenega mleka. Toda zdi se mi, da mu ne do dobro.

13. avgusta 1922.

Najino dete je vendar končno zasvalo. Bolno je. Vse noč veka in kriči in moram ga neprestano pestovati. Ljubka, okrogla lička so obledela, ročice mu brez moči vise ob telescu, solzne oči so bo-

lestno in široko odprte. Otmar je pozabil na knjige in preedi po cele ure pri otrokovi posteljici; nem obup mu gleda iz oči.

Neznosno je vroče in soparno. Ze več tednov solnce neusmiljeno pali z jeklenomodrega neba, trava je požgana, listje na drevju je suho in rjavo, ko v pozni jeseni. Otroci v mestu umirajo, zakaj nele voda, ampak tudi mleko krav in koz je okuženo z bakterijami griže. In te milijarde muh, ki najdejo preobilo hrano na nesnagi in odpadkih, ki jih sedaj ljudje mečejo kar na ulico!

24. avgusta 1922.

Kako se pri otrokih hitro spreminja! Tako je bil naš deček bolan, zdaj je pa zopet skoro enako rožnat in polnih lic ko prej. Sedaj živi čisto drugače; vse noč se igra in brbra, podnevi pa spi. Največja zabava je zanj sedaj, da izteza ročice po oddaljenih predmetih, ki jih ne more doseči, dočim se za to, kar je blizu njega, ne zmeni. Prav kakor odrasli ljudje!

5. septembra 1922.

Od dne do dne težje ujamem tistih par trenutkov, ki sem si jih določila za znanstveno delo. Samo par trenutkov, ampak sistematično vsak dan! Z železno voljo sem si jih doleje očevala; toda kako dolgo bom še imela moči za to? Otrokova bolezen me je strašno oslabil!

18. septembra 1922.

Z vse bitnostjo čutim, da ne morem živeti brez znanosti. Kakor čebela nabira med, tako zbiram trenutke, ki mi preostajajo, in na ta način napredujem sicer počasi, napredujem pa vendar le! Kako zavidam ljudi, ki imajo dovolj prostega časa, da se lahko posveče študiju!

Toda sedaj sem pod vplivom Otmarja in svojega materinstva postala potrpežljiva, naučila sem se čakati.

Rada prebiram pesmi Lohvicke. Posebno mi ugaja tale vrstica:

»Srečen je, kdor čakati umé...«

20. septembra 1922.

Biti žena in mati se pravi povsem pozabiti nase, svoje želje in svoje sanje povsem zapostavljati!

Kaj so te želje in sanje, če se moraš povsem posvetiti tistim, ki jih ljubiš, če moraš za nje žrtvovati, ker trpe in te potrebujejo? Hoče se ti spati, toda otrok joče; gledati moraš, da bo na toplem in lagodno ležal. Oče je nervozen in razdražljiv; toda tiho moraš biti, ker veš, da te ljubi, da je vse življenje živel za te, pasje življenje, ki ga je zrušilo.

In tvoj mož: Bodi vesela z njim, ne daj mu vedeti, da si bolna, zakaj delati mora in mir imeti!

Da, šele sedaj sem spoznala, da ni mogoče v razmerah, ki zdaj v njih živimo, združiti materinstvo, gospodinjstvo in znanstveno delo.

1. oktobra 1922.

Ubogi otrok je že zopet bolan! Najbrž vled tega, ker dobiva vedno drugačno mleko. Spi elabo, ima vročino in z obraza je namah izgnila barva. Ves dan leži skoro nepremično v posteljici in včasih prime z levico kako škatljico, ki se z njo poigra, pa jo zopet izpusti na tla. Ko bi se vsaj malo nasmehnil! Nak, vse znanost bi dala za en sam smehljaj svojega fantiča!

Meni sami je, ko da več ne živim, ko da vlačim mrtvo truplo v hudih sanjah s seboj. Zdi se mi včasih, da mi polagoma ugaša zavest in z oprtimi očmi sanjam, da me Otmar nece v naročju daleč proč, v svojo domovino, daleč proč iz dežele, kjer je le smrt in glad...